Spedizione in abbonamento postale. — Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXXV., št. 156 — Ljubljana, sobota 11. julija 1942-XX — Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir, za inozemstvo 15.20 lir

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Duelli di artiglierie

2 velivoli abbattuti in Africa, 6 a Malta — Una nave mercantila affondata

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 10 luglio il seguente bollettino di guerra n. 773:

Sul fronte egiziano duelli di artiglierie.

Qualche incursione di mezzi blindati leggeri nelle nostre retrovie; alcune camionette sono state distrutte o inutilizzate, altre mitragliate ed incendiate da nostri apparecchi.

Cacciatori italiani e tedeschi hanno abbattuto due velivoli britannici in Africa, sei a Malta dove l'aeroporto di Micabba è stato nuovamente bombardato.

Un nostro aereo non ha fatto ritorno.

Nel Mediterraneo orientale una nave mercantile nemica di 5 mila tonnellate navigante in convoglio scortato e trasportante carri armati ed autoveicoli veniva attaccata ed affondata da un nostro aereo silurante.

Topniški boji v Egiptu

2 letali sestreljeni v Afriki, 6 pa na Malti — Sovražna trgovska ladja potopljena

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 10. julija naslednje 773. vojno poročilo:

Na egiptskem bojišču dvoboji topništva.

Zabeležiti je vpad lahkih oklopnih vozil v naše zaledje. Nekaj tovornih vozil je bilo uničenih ali onesposobljenih, druga pa so naša letala obstreljevala s strojnicami in jih zažgala.

Italijanski in nemški lovci so sestrelili 2 britanski letali v Afriki, 6 pa na Malti, kjer je bilo letališče pri Mikabi ponovno bombardirano.

Eno naše letalo se ni vrnilo.

V vzhodnem Sredozemlju je naše torpedno letalo napadlo in potopilo sovražno 5000-tonsko trgovsko ladjo v zavarovanem konvoju, ki je vozila tanke in motorna vozila.

*

Torpedno letalo, ki je zadelo in potopilo v vzhodnem Sredozemlju neki 5000 tonski parnik v akciji, ki je bila navedena v včerajšnjem vojnem poročilu, sta pilotirala podporočnik Giuliano Menini in narednik-vodnik Ameide Speca.

Tobruška legenda

Legendarno junaštvo italijanskih razdiralcev je odprlo pot k zavzetju Tobruka

Operacijsko področje, 11. julija s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Mnogo se je pisalo in govorilo v tujini o epičnem podvzetju pri Tobruku. Tobruk je zdaj legenda, ena izmed tolikih v tej prvi puščavski vojni. Borci sami, ki so se udeležili tega slavnega podvzetja, govorijo o njem, kadar se jim nudi prilika, kakor bi pripovedovali zgodbico otrokom. Še vedno je vredno navesti pripovedovanje rušilcev inženjerskih čet.

Nekaj ur pred nezadržnim napadom, preden so bombniki v strmoglavskih poletih pričeli svoj divji ples nad trdnjavo, so razdiralci odprli prehode do obrambe v južnem delu trdnjave okrog 3 km od utrjene črte in sicer med Bir Adenom in Bir el Asazijem. Akcija je potekla po vseh pravilih razdiralne tehnike. Zaradi priprave in silovitosti je akcija tako odlično uspela, da predstavlja najbolj zrazit napad italijanskih razdiralcev v sedanji vojni. V teku operacije je prišlo do dramatičnih faz. Naši napadalni inženjerci so morali predvsem premagati prvo večjo oviro. Približali so se napadalni črti, okrog 600 m oddaljeni od sovražnega omrežja. Kakor prejšnja, je bila tudi faza približevanja omrežju zvezana z ogromnimi težkočami, zlasti zaradi tega, ker je sovražnik razmestil vzdolž omrežja številne straže, katerih naloga je bila olajšana s tem, ker je bila noč jasna in vidljivost precejšnja.

Tretja in zadnja faza, ki je bila najbolj drzna, ko je bilo treba namestiti ekspozivne snovi pod omrežje, tvori posvečenje junaštva do zadnjega žrtvovanja napadalnih inženjercev. Čeprav je takojšnja in energična akcija sovražnega ognja zadala neizpolnjive praznine razdiralci niso popustili. Nekateri so bil hudo ranjeni, vendar niso zapustili svojega mesta na bojišču. Nekateri ranjenci so bili v bitki ponovno zadeti, toda tudi ti so trdno držali. Podvzetje je bilo prelepo in taktično prevažno, da bi ga inženjerci opustili. Nekaj minut je trajala tretja faza s trenutki krčev in trpljenja, toda tudi ta faza je uspela. Junaštvo, sposobnost in odrekanje naših razdiralcev je triumfiralo nad sovražnikom. Razdiralci so odprli pot k zavzetju Tobruka. Vsem je bil v tolažbo bataljonski kaplan, ki je zaslužen misionar, star okrog 30 let in že odlikovan z bronasto kolajno.

Številne so še druge epizode tega podvzetja; nekatere se zdijo kar fantastične. Najlepša in najplemenitejša je brez dvoma tista nekega inženjerca-razdiralca, ki je bil ranjen v rame, med tem ko je prenašal eksplozivno snov. S samozavestjo Mussolinijevega Italijana je rekel, da bo prehod kljub vsemu odprt, nakar je intoniral himno razdiralcev. Ta neustrašni vojak je bil predlagan za visoko odlikovanje za hrabrost.

Skvadristi v borbi proti boljševizmu

Rim, 11. jul. s. V gverilski balkanski vojni zaslužijo posebno omembo dejanja skvadrističnih bataljonov. Možje revolucije izpričajo za mejami med ljudmi, ki jih je zapeljalo mednarodno prevratno zločinstvo, pravice tiste vere, s katero so se uveljavili že v Italiji. Tedaj so bili odločna manjšina, danes pa so vojaki novega reda, ki spreminja svet. Možje eskadre so borci po krvi. V balkanskem gorovju se skvadristični bataljoni bore proti fanatičnemu in zvitemu sovražniku z vso odločnostjo ter vsiljujejo sovražniku borbo. 7. bataljon skvadristov iz Milana, 170. bataljon »Vespri« in 68. bataljon »Toscano« so ponovnokrat dokazali svojo bojno dozorelost in svojega visokega duha požrtvovanja. Z obsežnimi akcijami so v bratskem sodelovanju z edinicami vojske zadali partizanom najhujše izgube. Prav je, da je pristni fašizem zastopan s svojimi najboljšimi možmi v borbi proti balkanskemu boljševizmu in da so ti zastopniki tisti možje, ki so vsak čas dokazovali svojo zvestobo in se dnevno žrtvovali za svoje svete cilje.

Banditi vzhodnega morja

Ogorčenje na Švedskem zaradi piratskega postopanja sovjetskih podmornic proti švedski plovbi

Stockholm, 11. jul. s. »Svenska Tagbladet« ogorčeno kritizira delovanje sovjetskih podmornic in jih imenuje »bandite Vzhodnega morja«. Delovanje sovjetskih podmornic in torpediranje »Margarete« niso slučajni primeri, temveč so očitna kršitev nevtralnosti, tako da je Švedska prisiljena energično protestirati. Švedska vlada se ne bo mogla več zadovoljiti s platonskimi ukrepi, temveč je potrebno, da švedske vojne ladje preprečijo delovanje sovjetskih podmornic kjerkoli jih srečajo. Le na ta način Švedska lahko učinkovito ščiti svojo nevtralnost.

Stockholm, 11. jul. s. Nadaljnja obvestila glede potopitve švedske ladje »Margareta« kažejo, da se je sovjetska podmornica približala ladji, ko je bila ladja še vidna z obale. Podmornica je bila na površini. 10 minut je zasledovala ladjo in jo obstreljevala s strojnicami, preden je sprožila torpedo. Torpedo je ladjo zadel ter jo razklal. Ladja se je takoj potopila. Z obale in z drugih švedskh ladij so lahko opazovali potapljanje ladje in oddaljevanje podmornice po napadu. Kakor je znano, je z ladjo vred izginilo 14 mornarjev. »Afton Bladet« poudarja, da prepuščajo Rusi brodolomce zadetih ladij svoji usodi, dočim je v preteklih dneh posadka švedske petrolejske ladje »Saturnus« rešila v Karibskem morju 26 brodolomcev z neke potopljene ruske ladje.

Stockholm, 11. jul. s. List »Stockholm Ditning« je v včerajšnjem uvodniku ožigosal sleparsko sovjetsko politiko, ki stremi po povečanju ozemlja na škodo majhnih sosednih narodov. List se vprašuje, govoreč o Crippsu in o drugih politikih, ki so v zadnjem času postali hlapci Rusije, kako morejo obstojati na svetu osebe, ki si pokrivajo oči pred resnico in ne opazijo, da je ruska zunanja politika v zadnjem času samo sleparstvo, nasilje in zlonamernost. Ruski imperializem, piše med drugim list, in njegova neugasljiva želja po zavzemanju tujega ozemlja, sta kakor za časa caristične vlade, še bolj pa zdaj pod Sovjeti neovrgljiva zgodovinska stvarnost. Stvarnost govori svojo jasno govorico in ni treba, da je človek Cripps, da to dejstvo zanika.

Cripps se je ves predal komunistični Rusiji in skuša prikazati rusko politiko kot najboljšo. Nedavno je v razgovoru z dopisnikom neke švedske revije izjavil, da je naklonjen ideji zveze severnih držav in je celo govoril o svobodni Finski, toda istočasno je trdil, da zahteva Sovjetska zveza meje s Finsko, kakor so bile določene z moskovskem mirom, kar pomeni pohabljenje hrabrega naroda, ki bi bil odvisen od samovolje svojega stoletnega sovražnika.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

Napredovanje na vzhodni fronti

Operacije zavzemajo vedno večji obseg — Nemške in zavezniške čete prodirajo na široki fronti — Sovjetski protinapadi odbiti — Novi uspehi na morju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 10. jul. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V južnem odseku vzhodne fronte nadaljujejo nemške in zavezniške čete na široki fronti zasledovanje umikajočega se sovražnika. Krajevni odpor sovražnika je bil zlomljen. Od tankov podpirani protinapadi sovražnika severnozapadno od Voroneža so bili zavrnjeni z velikimi izgubami. Močni letalski oddelki podpirajo obrambo proti tem protinapadom in obstreljujejo z velikim uspehom kolone umikajočega se sovražnika, ki se zbirajo na posameznih razdrtih prehodih.

Severno in severnozapadno od Oria je ponovil sovnažnik svoje napade z močnimi silami, ki pa so bili zavrnjeni v hudih borbah. Poedini prodori sovražnika so bili presekani in prodiranje ustavljeno. Število v uspešnem sodelovanju vojske in letalstva uničenih tankov se je povečalo na 390.

V zaledju južnozapadno od Rževa so se izjalovili poizkusi prodora obkoljenih sovražnikovih skupin.

Lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 78 sovražnikovih letal. Pet lastnih letal se ni vrnilo.

Ostanek angleško-ameriškega konvoja na Severnem ledenem morju so včeraj bojna letala in podmornice ponovno napadla. V tem konvoju, ki je obstojal še iz 3 parnikov, katere so spremljali 3 rušilci in 2 stražni ladji, so bile potopljene 3 nadaljnje ladje. Dve izmed njih so potopile podmornice.

Letalski napadi na letalska oporišča na Malti so se uspešno nadaljevali podnevi in ponoči. V spopadih v zraku je bilo sestreljenih brez lastnih izgub 6 angleških lovcev.

Ob južni obali Anglije so bojna letala v včerajšnjih jutranjih urah potopila v angleškem konvoju, ki so ga že prej napadli brzi čolni, trgovsko ladjo s 3000 br. reg. tonami in večjo stražno ladjo, poškodovala pa nadaljnjo trgovsko ladjo srednje velikosti

V Rokavskem prelivu je čoln za odstranjevanje min v noči na 10. julija potopil z zaletom angleško brzo topničarko.

Nad Nemškim zalivom je sestrelilo mornariško topništvo 3 angleška letala.

Prodiranje preko Dona

Prednjice nemških in zavezniških čet so že na več krajih prekoračile reko — Brezuspešni protinapadi sovražnika Učinkovita podpora letalstva

Berlin, 11. julija s. Iz vojaškega vira se doznava, da borbe v južnem odseku vzhodne fronte še naprej sistematično potekajo. Nemške in zavezniške čete zasledujejo bežeče boljševike in lomijo njih zadnji odpor. Prednje straže nekaterih nemških napadalnih klinov, ki so na več točkah dosegle Don, jim je uspelo vreči sovražnika preko reke tudi vzhodno od Dona. Letalstvo neprestano nadleguje sovražnika. Močne skupine bojnih letal, ki napadajo brez odmora, še naprej uničujejo številne topniške položaje ob obrežju reke. Predvčerajšnjim je bilo uničenih 12 topov. S tem je bilo olajšano prekoračenje reke nadaljnjim nemškim četam. Ob letalskih napadih je bil porušen tudi neki važen most čez Don. Ogromne izgube so bile zadane zbirališčem čet in sovjetskim motornim vozilom.

Štrmoglavci in razdiralci so učinkovito podpirali akcije nemške vojske. Tudi v odseku Voroneža je letalstvo razpršilo boljševiške skupine, ki so poizkušale z olajševalnimi napadi v severnovzhodni smeri. Letalski napadi so se nadaljevali tudi v notranjosti sovražnega ozemlja. Zlasti na področju južno od Moskve so bila izvedena učinkovita bombardiranja. 14 tovornih vlakov je bilo zadetih in pognanih v zrak. Številni vlaki, natovorjeni z vojnimi potrebščinami in poslani na fronto, so bili poškodovani. Ogromne so izgube sovražnika na vozovnem materijalu.

Boljševiki so se skušali s pomočjo močnih letalskih sil zoperstaviti napadom nemškega letalstva in zaustaviti napredovanje vojske, vendar jim ni uspelo doseči nobenega uspeha. Nemški lovci so vzdržali oblast v zraku nad vsem bojiščem in sestrelili so še 52 boljševiških letal.

Nemci v Rosošu

Riga, 11. jul. s. Glasilo sovjetske armade »Rdeča zvezda« priznava, da so prednje straže Bockove armade vkorakale v Rosoš ob železniški progi Moskva—Rostog, okrog 200 km južno od Voroneža. Rdeča armada se je umaknila na nove defenzivne postojanke.

Bern, 11. jul. s. Položaj Rusov je čedalje težji. S takimi besedami se pričenjajo vsi komentarji švicarskega tiska o dogodkih na vzhodni fronti. Listi navajajo brzojavke raznih angloameriških agencij. Najhujša včerajšnja vest je bila ta, da se nemške edinice, kakor so Sovjeti priznali, čedalje bolj približujejo področju Rosoša, ki je še v ruskih rokah, katerega važnost je ogromna za železniško zvezo Moskva—Voronež—Rostog.

Preprečen poskus izkrcanja na Kerču

Berlin, 11. jul. s. Nemška obalna obramba je takoj odbila poizkus izkrcanja na polotoku Kerču, ki so ga skušali izvesti boljševiški oddelki.

Finski odsek

Helsinki, 11. julija s. Po včerajšnjem poročilu so finski lovci nad Karelijsko ožino sestrelili tri sovjetske lovce, sami pa niso imeli zgub. Neka finska patrolna ladja, ki je operirala v Finskem zalivu, je sestrelila sovjetski bombnik. V osrednjem odseku vzhodne Karelije je finska pehota sestrelila enega lovca.

V zapadnem odseku fronte v Karelijski ožini je topništvo prisililo k molku sovjetsko pehotno orožje, ki je silovito streljalo na finske položaje.

V osrednjem odseku je finsko topništvo razpršilo sovjetske odelke, ki so se zbirali za napad. Finske patrole, ki so vdrle na nasprotnikovo ozemlje, so pognale v zrak 4 obrambna gnezda.

V vzhodnem odseku so Sovjeti napadli z močnimi silami ob podpori silnega topniškega ognja. Topništvo je sovražnika pregnalo iz poljskih postojank, kamor je začasno prodrl in mu zadalo hude izgube. Dva sovjetska oddelka, ki sta bila na oboroženem izvidništvu, sta bila prisiljena k umiku, ker sta prišla do finskih minskih polj.

Na fronti Aunusa je bila gladko odbita s hudimi izgubami za nasprotnika izvidniška akcija. Finski metalci bomb so pognali v zrak neko sovjetsko skladišče municije.

Na fronti vzhodne Karelije je bilo zlasti silovito v odseku Poventse streljanje topništva in pehote. Na vseh odsekih te fronte so bile sovjetske patrulje zelo aktivne, toda povsod uničene ali prepodene.

Zahvala Duceju za darove PNF

Rim, 11. jul. s. Po nedavnem obisku inspektorja PNF Manaresia na ruski fronti, ki je izročil italijanskim četam darove stranke, je Duceju poveljnik italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji poslal naslednjo brzojavko:

Razdeljeni so bili do prvih črt darovi zastopstva hrabrih veteranov in invalidov Italije. Sprejeti so bili v globoki hvaležnosti od borcev italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji, ki so doumeli visoki moralni pomen teh darov in spoznali po vašem prijaznem zanimanju zanje znova, kako blizu so vašemu srcu. Ko vam izražam njih udano zahvalo, se čete italijanskega ekspedicijskega zbora svečano obvezujejo, da bodo še nadalje vredne vašega visokega zaupanja in vam ponavljajo, da je njih edini ponos nadaljevati svoje žrtve za domovino z najpopolnejšo udanostjo.

Razočaranje v Moskvi

Zmeda v Timošenkovi armadi postaja vedno večja — Vojne potrebščine na dnu morja

Berlin, 11. jul. s. S pristojnega vojaškega vira se doznava, da bo nemško poveljništvo v ponedeljek objavilo poročilo o velikih operacijah v srednjejužnem odseku vzhodne fronte. Glede teh operacij prevladuje vtis, da je Timošenko izgubil deloma in ponekod v celoti pregled položaja in nevve, ali so določene postojanke še v sovjetskih rokah ali ne. Splošni umik namreč ne poteka po enotnih smernicah. Razne armade se ne kretajo vse v isti smeri. Nekatere se umikajo nazaj proti severu, druge pa proti jugu. Celoten vtis je tak, da zmeda čedalje bolj narašča. Tudi to pojasnjuje rezerviranost z nemške strani, ki noče dati boljševiškemu poveljništvu dragocenih obvestil. Izredna važnost zasedbe Voroneža, pripominjajo v pristojnih berlinskih krogih, je potrjena z vztrajnim ali še bolj grotesknim zatrjevanjem sovražne propagande, ki osporava padec mesta. Še včeraj, štiri dni po tem, od kar je Voronež trdno v nemških rokah, je Reuter iz Moskve poročal, da tamkajšnji vojaški krogi kategorično zanikajo zasedbo mesta in zagotavljajo, da čete Timošenka še vedno branijo to veliko industrijsko središče in važno železniško križišče. Londonska poluradna agencija piše glede tega: Sovjetski tisk vendarle podčrtava, da je položaj kritičen in da se popolnoma zavedajo, da zavisi od izida bitke pri Voronežu nadaljnji razvoj odločilne važnosti.

Že tri dni vsi s strahom zasledujejo potek bitke v tem odseku. Voronež je postal simbol sovjetskega odpora. Njegov padec bo morda odločilen udarec v tej vojni. Komentarji so odveč, piše »Börsen Zeitung«. Pričakovani razvoj je že neizpodbitna stvarnost več dni. Če pomislimo, da je Molotov ob priliki svojega potovanja v London in Washington trdil, da ne obstoja niti najmanjša nevarnost na vzhodni fronti in da je Kalinin 22. junija naznanil, da boljševiška vojska obvladuje situacijo, je lahko razumeti, kakšno strašno razočaranje je vzbudila v sovražnem taboru vest o padcu Voroneža. In to je verjetno glavni razlog, zaradi katerega zanikajo resnico.

Glasilo oboroženih sil objavlja tudi bilanco katastrofe, ki je zadela angloameriško brodovje in podčrtava, da je bilo kar 35 parnikov od 38 uničenih. Sovražna trgovinska mornarica je izgubila 237.000 ton brodovja in najmanj 300.000 ton vojnih potrebščin, ki so šle na dno morja, namesto na vzhodno fronto. Večji del so bili tanki, namenjeni Timošenkovi vojski, ki se stalno umika. Še hujša kot materijalna izguba, je izguba ladij. Churchill se iz razumljivih razlogov trdovratno brani odkriti angleškemu narodu resnico o položaju glede pomorskih transportov.

Državni praznik Argentine

Buenos Aires, 11. jul. s. Argentinija je včeraj z velikimi svečanostmi proslavila dan svoje nacionalne neodvisnosti. V navzočnosti članov vlade in diplomatskih zastopnikov inozemskih držav ter ob veliki udeležbi občinstva je nadškof bral v stolnici svečani Te deum. Po verskem obredu je bila velika vojaška parada, med tem ko se je proslava zaključila s svečano predstavo »Norme« v gledališču Colon.

Gospodarski temelji Osi

Razgovori, ki jih je imel v Berlinu minister Riccardi, so dovedli do popolnega soglasja — Priprave za evropsko gospodarsko konferenco

Berlin, 11. jul. s. Obisk italijanskega ministra za devize in valute Riccardia v Berlinu se je zaključil. Prijateljska izmenjava misli med ministrom Riccardijem in nemškim ministrom Funkom, katere se je udeležil kot zastopnik nemškega zunanjega ministrstva predsednik nemške vladne komisije za gospodarske odnose z Italijo minister Clodius, je ponovno pokazala skladnost gledišč, ki obstojajo med Italijo in Nemčijo v vseh gospodarskih vprašanjih, ki se tičejo skupno obeh držav. Predvsem je bilo ugotovljeno, da obe vladi smatrata vzdrževanje stabilnosti valute in cen kot glavni činitelj za zagotovitev gospodarskega potencijala osi in Evrope. Obe državi priznavata to načelo tako pri izmenjavi blaga in medsebojnih plačilih, kakor tudi v gospodarskih odnosih z drugimi državami.

Berlin, 11. jul. s. Snočnji listi objavljajo z največjim poudarkom uradno poročilo o razgovorih med italijanskim ministrom za valute in devize Riccardijem in ministrom za gospodarstvo ter predsednikom nemške banke Funkom. »Deutsche Allgemeine Zeitung« opozarja zlasti na istovetnost gledišč glede vseh gospodarskih vprašanj, ki se tičejo obeh držav in tudi na dejstvo, da smatrata vlada v Rimu in Berlinu vzdrževanje stalnosti valute in cen za enega glavnih činiteljev v svrho povečanja gospodarske moči osi in vsega evropskega kontinenta.

Berlin, 11. jul. s. Poročilo o obisku v Berlinu in razgovorih italijanskega ministra za devize in valute Riccardia, je vzbudilo v tujih krogih nemškega glavnega mesta osebno zanimanje. Zlasti se poudarja, da se je minister Riccardi razgovarjal z zastopniki nemškega gospodarstva predvsem o pripravi evropske gospodarske konference. V pristojnih nemških krogih pa izjavljajo, da o tem še ni ničesar znanega. Smatra se pa za naravno, da imajo sile osi kot čuvarice novega reda v zavesti odgovornosti za ta novi red v evidenci tudi v svojih normalnih izmenjavah gledišč gospodarskega značaja posledice, ki jih bodo te odločitve lahko imele na ves kontinent. To je bilo polno izraženo tudi v uradnem poročilu z ugotovitvijo, da smatrata obe vladi za najvažnejši činitelj v gospodarstvu sil osi in Evrope vzdrževanje stabilne valute in cen.

Pogled na živilski trg

Na izbiro uvoženega sadja — Precej stročjega fižola Povsod živahna kupčija

Ljubljana, 11. julija

Že okvir živilskega trga bi zaslužil, da bi se včasih ozrli nanj; več ali manj prozaično tržno življenje se razvija v senci starejših in mlajših znamenitih poslopij, v okviru, ki se zdi kot nepogrešljiv, čeprav smo nanj vajeni tako, da ga ne vidimo. Že z Marijinega trga se nam nudi proti živilskemu trgu izredno slikovit pogled. Balustrada trimostja se zliva s stebrovjem nove tržnice. Tržnica se pa začne z neke vrste baldahinom, cvetličnim paviljonom, ki se riše na ozadju kresije kakor kapelica. Med kresijo in semeniščem pa »raste« nad trgom stolnica s svojo kupolo; da, slikovito. Vendar lahko govorimo le o enem samem pogledu na trg; kajti kupovalci ne gledajo na okvir, temveč na to, kar je v njem. Danes se jim je pa tudi res nudil lep pogled na razstavljeno blago.

Dolge vrste stojnic branjevcev so nudile vtis lepe sadne razstave. Zdaj so šele branjevci v svojem pravem elementu, ko so njihove mize tako bogato založene in ko je vredno truda razstavljati pisano sadje po vseh pravilih tržne aranžerske umetnosti. Kakor v najboljših časih so bile danes tržne mize založene z zlato rumenimi marelicami. Pestrost so izpopolnjevale češplje, prav tako vabljivih, živih barv, da je pa bila barvitost tihožitja popolna, so se med sadjem še kupičile breskve. Estetski užitek pri tem pogledu bi najbrž ne bil popoln, če bi ne bilo še temno rdečih paradižnikov in ko bi barvne skale ne izpolnjeval sočno zelen stročji fižol. Zadnje dni je več tudi uvoženega stročjega fižola, ki so ga gospodinje tako težko čakale. Posebno mnogo ga je bilo včeraj, nakupičenega v celih grmadah na tržnih mizah, toda tudi danes ga je še bilo dovolj, čeprav je bilo že mnogo prodanega. Kupčija s fižolom in sadjem je bila živahna. Zdi se, da blago, ki ga je bilo danes več, privabilo tem več kupcev, saj je bil promet mnogo živahnejši kakor prejšnje tržne dni.

Danes je bilo zelo živahno povsod na trgu. Še vedno je izredno živahna kupčija z borovnicami, ki jih je bilo danes sorazmerno mnogo naprodaj. Prodajalke bi pa morale imeti po več rok, da bi lahko ustregle hkrati vsem kupovalcem.

Na zelenjadnem trgu pri prodajalkah domačih pridelkov so se danes gospodinje tudi mudile delj časa. Čudno se zdi, da gre zdaj v denar posebno dobro glavnata salata. Vpliv vročine? Nekatere prodajalke so razprodale glavnato salato, ki je je bilo sicer precej naprodaj, že v prvi tržni uri. Sicer pa zdaj salata več ne prevladuje med domačimi pridelki. Posamezni prodajalci imajo zdaj naprodaj že več zelja kakor salate. Sezona kumar se je letos začela zgodaj in letina je zelo, dobra. Prodajalke zdaj že ponujajo kumare domačega pridelka. Kumare so se tudi že malo pocenile. Prav tako se je pocenil paradižnik, ki ga prodajajo tudi že po 5 lir kg. Zdi se, da bo letos nekaterih pridelkov več naprodaj kakor lani. Tako lani ni bila tako lepa izbira kumar in gospodinje so se pogosto trgale za nje. Tudi stročjega fižola je bilo lani malo. Zdaj je pa že precej domačega stročjega fižola, ki sicer še ne ostaja neprodan, vendar se gospodinjam ni treba trgati zanj, zlasti še, ker je mnogo uvoženega fižola. Danes so kupovalci posegali zelo po vseh domačih pridelkih: po zelenih kolerabah, cvetači, bučah in, kakor rečeno, posebno po salati. Zdaj je pač že nekoliko manj salate, ker zelenjadarji izkoriščajo zemljo za druge pridelke in ker bo glavne sezone za letno salato kmalu konec. Tudi sedanja suša ne prija salati.

Pričakujemo, da bo trg prihodnje tržne dni še boljše založen, vsekakor pa bo naprodaj vsaj toliko blaga kakor dosiej. Domačih pridelkov bo od tedna do tedna več, zato pa bo tudi še živahnejši promet na trg in na tržno življenje se nam bo nudil še lepši pogled.

Iz pokrajine Trieste

— **Pietetna poklonitev Triesta.** Dostojno in ginljivo se je poslovil Trieste od štirih padlih častnikov kapitana Alda Brandolina ter poročnikov Atilija Chiandussi, Gualtiera Lence ter Antonija Rismondo. Velika množica je prisostvovala pogrebnim svečanostim ter se razvrstila po ulicah, koder je krenil žalni sprevod, ob ulicah Cellini, Ghega, trgu Oberdan in trgu Goldoni ter ulici Silvio Pellico tja do Sandrinellijeve galerije, kjer je po končani blagoslovitvi zapovedal general Ferrero poklonitev junaško padlim častnikom. Skozi Sandrinellijevo galerijo je krenil nato sprevod mimo gostega špalirja občinstva na pokopališče sv. Ane. V sprevodu so korakali poleg številnih pokojnikovih svojcev, sorodnikov, prijateljev in znancev, vojaštva ter vseh fašističnih organizacij tudi triestinski odličniki s prefektom Tamburinijem, Zveznim tajnikom dr. Pivo, podtajnikom Stefaninijem, Foggio in Pilatom, ter poveljnikom 23.armadnega zbora generalom Ferrerom na čelu.

— **Huda vročina** pritiska zadnje dneve na Trieste in okolico. Mlado in staro se pelje dopoldan, popoldan in celo proti večeru s tramvaji v barcolska ter druga kopališča, kjer je ves dan živahno vrvenje. Triestini pravijo, da že dve leti ni bilo v Triestu tako občutne vročine kakor letos. Lansko ter predlansko poletje sta bili milejši od letošnjega.

— **Zvezni poveljnik obiskal štiri letne kolonije.** Zvezni poveljnik Pietro Piva si je ogledal štiri dečje letne kolonije v Monfalconu, Pierisu, Ronchih in Sesani ter se podrobno zanimal za ureditev prostorov in dnevni razpored dece. Zvezni podpoveljnik pa je inšpiciral letne kolonije v G. I. L.-ovih hišah in sicer kolonije »Ivancich«, »Trevian« in »Casciana« v Sistiani ter Auresini.

— **Poročili so se** v Triestu industrijski tehnik Ivan Uher in gospodinja Marcela Scodellaro, dr. Rok Lence ter uradnica Lidija Antonini, mehanik Aldo Matiazzi in zasebnica Renata Schiulaz, mehanik Josip Giosefi in gospodinja Jolanda Dovgan, pomorski natakar Italo Steffe ter zasebnica Lucija Rakovaz.

— **Dirke za nagrado 15.000 lir.** Danes bodo ob 17. uri na Montebellu v Triestu dirke za nagrado Monte Maggiore v iznosu 15.000 lir. Razen tega bodo še dirke za nagrade Lago di Lugano, Recca, Portogruaro, Ancona in Boschetto.

— **Nastop odličnih boksarjev.** Od 19. julija dalje bodo v stadiju Ciano v Triestu nastop izbranih boksarjev, ki so triestinskemu občinstvu že dobro znani. Nastope organizira železničarski Dopolavoro, ki je povabil k sodelovanju olimpijca Ulderika Serga iz Fiuma, Liuzzija iz Modene, Biaginija. Razen tega se bodo preizkušili še diletartje iz Monfalcona, Gorizie, Triesta in Fiuma.

— **Žegnanje v Rolanu.** Jutri bo proslavil Roiano v Triestu god župnih patronov sv. Hermagora in Fortunata. Pri slovesni maši bodo izvajali na koru pontifikalno mašo italijanskega akademika mons. Lorenca Perosija. Po maši bo tradicionalna teoforična procesija. K rojanskim proščenskim slovesnostim prihaja vsako leto prebivalstvo Triesta iz vseh mestnih okrajev.

— **Trieste dobi inženjersko fakulteto.** Iz Rima poročajo, da se je sestala pod predsedstvom senatorja Belluzza senatna komisija ljudske vzgoje in ljudske kulture. Na svojem zasedanju bo razpravljala komisija na pobudo drž. podtajnika ljudske vzgoje o raznih zakonskih načrtih, med drugim o zakonskem osnutku, ki predvideva ustanovitev inženjerske fakultete pod okriljem triestinske univerze. V smislu osnutka bo imela fakulteta dve sekciji in sicer ladjedelniško ter mehanično. Poročevalec v tej za Trieste važni pobudi je senator Leicht. Vest je vzbudila v Triestu veliko zanimanje.

Iz Spodnje Štajerske

— **Zborovanje županov v Celju.** V celjskem okrožju so zbrali doslej za zimsko pomoč in nemški Rdeči križ blizu 1,200.000 mark. Na zadnjem velikem okrožnem zborovanju vodij krajevnih skupin in županov celjskega okrožja je okrožni vodja in deželni svetnik Dorfmeister naglašal zlasti razveseljiv uspeh zbiranja prostovoljnih prispevkov za nemški Rdeči križ po cestah, ki je vrglo nad 63.000 mark. Glavna točka dnevnega reda je bilo pa več ur trajajoče predavanje nacionalno političnega referenta v zveznem vodstvu dr. Carstanjena. Začel je z nemško preteklostjo Spodnje Štajerske ter govoril o zgodovinski nalogi te obmejne trdnjave nemštva proti silam kaosa, prihajajočim od jugovzhoda. Pristojni referenti so poročali o svojih izkušnjah, ki so jih imeli pri delu za vojsko in delovno službo.

— **Smrtna nesreča.** V neki mariborski tovarni je prišel po lastni krivdi med dva tovorna avtomobila 60letni pomožni delavec Martin Smrečnik. Zadobil je tako težke poškodbe, da je kmalu izdihnil.

— **Nov grob.** V Mariboru je umrl posestnik Josip Kranjc, star 47 let.

— **Poroka.** V Šoštanju sta se poročila četovodja Rudolf Hrovat in Ivanka Oštir iz Podloga.

— **Nesreče.** 30letni Maks Amon iz Studencev pri Mariboru se je med delom težko ponesrečil. Zmečkalo mu je desno roko. Na kolodvoru na Pragerskem se je pripetila v sredo težka nesreča. 30letni premikač Vincenc Žunko iz Stražgoncev je stal med premikanjem vagonov na zadnji ploščadki vagona in se sklonil tako daleč iz njega, da ga je zadela kretnica. Padel je iz vagona in si zlomil več reber. V neki mariborski tovarni je zmečkalo nogo 18letnemu vajencu Vincencu Čibranu iz Prevalj. Lažjo poškodbo na nogi je zadobila tudi delavka v tovarni Marta Štoka, stara 19 let. 10letni August Veleušek iz Trnjeve je obiral lipovo cvetje, pa je padel z drevesa in si zlomil levo nogo. V Sv. Duhu pri Poljčanah si je zlomila Ana Plankenstein med delom desno nogo. V Hrastniku je Josip Žigert tako nesrečno padel, da si je zlomil več reber. V Čretu je padel Tereziji Vuk na nogo sveženj loncev, da je zadobila težke poškodbe. Vse ponesrečence so prepeljali v bolnico.

— **500 delavcev je odšlo iz Celja.** 500 mladih bodrih spodnještajerskih delavcev se je zbralo v torek zjutraj v Celju, da se odpeljejo v določene kraje na delo. V navzočnosti mnogih zastopnikov stranke ter vojaških in civilnih oblasti se je poslovil od njih na dvorišču vojašnice vodja vodstvenega urada Flaser v imenu zadržanega okrožnega vodje. Predočil jim je veliko čast, da bodo lahko kot Spodnještajerci izpolnili svojo nalogo v nemški delovni službi.

— **Večer razvedrila in zabave.** Pod geslom »Veselimo se« je priredil štajerski Heimatbund v Trbovljah in Hrastniku zabavni večer, na katerem je nastopil humorist Aleksander Starke. S svojim nastopom je dokazal, da drži njegovo geslo »z vinarjem veselja, preženeš funt skrbi«.

Sportni pregled

Beograjski konjski sport

V Beogradu so bile prirejene te dni, velike konjske dirke. Tekmovalo je 41 konj. Najboljša sta bila Parcifal in Bedevia. Jokey D. Pavlovič je imel s svojim Hanibalom smolo, da mu je odskočil v stran in se zaletel v Morijanko, ki je padla. Vodstvo dirke mu je za kazen za en dan prepovedalo dirkati. Morijanka bi bila prva, tako je pa odnesel zmago Bajazit. Iverak je zaostal za polovico dolžine.

Zopet Haeggov svetovni rekord

Tudi drugi poskus s svetovnim rekordom Šveda Gundera Haegga je bil kronan z uspehom. V razprodanem stadionu v Stockholmu se mu je posrečilo prekositi dosedanji svetovni rekord Finca Taista Maetia na dve milji ki je znašal 8:53.2, dočim znaša Haeggov 8:47.8. Zopet je bil Arne Andersson drugi in tudi to pot je zaostal z 8:51.4 tik za prejšnjim svetovnim rekordom. Gunder Haegg je torej ostal na višku svojih moči.

Zanimiva kolesarska dirka

Zanimivo kolesarsko dirko priredi jutri odsek »Planika« mariborskega Sportnega društva. Kolesarji bodo dirkali po mestu. Start in cilj bo na Tegethofovi cesti. Proga bo vodila od Tegethofove po Goethejevi, Bismarckovi in Parkovi cesti ter čez Tegethofov in Sofijin trg. Prevoziti jo bo treba 15-krat. Dirke se lahko udeleže vsi štajerski dirkači.

Rumunija zahteva mladinski sport

Vodja rumunskega sporta polkovnik Medeleanu je odredil, da morajo postaviti vsa sportna društva, ki se udeležujejo prvenstvenih tekem in drugih prireditev juniorsko moštvo za vsako sportno panogo, kar jih goji dotično društvo. Vsa sportna društva morajo sprejeti v svoj program treninga vseh sportnih panog lahkoatletsko osnovno izvežbanost v tekih, skokih in metih. Ta ukrep vodje rumunskega sporta je bil sprejet v javnosti z zadovoljstvom, saj gre za večjo pritegnitev mladine k sportu.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 12. JULIJA 1942-XX

8.00: Napoved časa. Poročila v slovenščini. 8.15: Poročila v italijanščini. 8.30: Koncert organista Domenica D'Ascolija. 11.00: Prenos pete maše iz bazilike sv. Pavla v Rimu. 12.00: Razlaga evangelija v italijanščini (O. Zappaterreni). 12.15: Razlaga evangelija v slovenščini (O. Sekovanić). 12.35: Koncert klavirskega dua Seifer-Demšar. 13.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Operno glasbo vodi dirigent Mario Rossini. 13.45: Vojaške pesmi. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert radijskega orkestra in komornega zbora, vodi dirigent D. M. Šijanec — slovenska glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Kmetijsko predavanje v slovenščini. 17.35: Koncert Adamičevga orkestra. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Prenos namenjen Madžarski: Madžarsko glasbo izvaja pianist Mario Ceccarelli. 21.20: Godalni orkester vodi dirigent Spaggiari. 21.40: Koncert sopranistke Manje Mlejnikove. 22.10: Orkester Ceetra, vodi dirigent Barzizza. 22.45: Poročila v italijanščini.

PONEDELJEK, 13. JULIJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba. 8.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 12.20: Na harmoniko igra Avgust Stanko. 12.40: Koncert altistke Rachele Buffoni; pri klavirju Mario Chesi. 13.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Iz znanih filmov. Orkester vodi dirigent Barzizza. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Orgelski koncert. Pavla Rančigaja; sodeluje altistka Franja Golobova — prenos iz cerkve sv. Petra v Ljubljani. 17.45: Operna glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pesmi in napevi. 20.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Simfonični koncert. Vodi dirigent Alceo Toni. V odmoru: predavanje v slovenščini. 22.00: Zanimivosti v slovenščini. 22.10: Novi orkester melodij pod vodstvom dirigenta Fragne. 22.45: Poročila v italijanščini.

Staro morišče v Berlinu

V časih, ko so ljudi še mučili, sežigali, žive zakopavali ali metali v vrečah v vodo, je imel tudi Berlin svoje morišče. Stalo je najprej pred Oderberškimi vrati na vzhodu mesta. Navadnih usmrtitev z mečem pa niso imeli tam, temveč pred sodno lopo. Pred Oderberškimi vrati je bil med drugimi usmrčen leta 1540 tudi Berlinčan Hans Kohlhase. Z njim sta šla na morišče tudi dva njegova pajdaša. Morišče so premestili pozneje na sedanjo Oranienburško cesto, l. 1752 pa na vrtni trg v severnem delu mesta. Tam je postalo nekoč žrtev vojaških vaj.

Leta 1767 je namreč topništvo preizkušalo v bližini morišča top. Ena krogla, ki je pa zgrešila pot je zadela morišče. General Dieskau, ki je vodil vaje, je odklonil zahtevo magistrata po odškodnini, češ, da sta veter in vreme zanesla kroglo vstran, tako da je zadela morišče. In general je prodrl s svojo trditvijo. Magistrat je moral popraviti morišče na lastne stroške. Pogajanj ni mogel zavlačevati, ker se je mudilo zaradi novih usmrtitev.

Ko je bilo morišče že zelo staro, bi bilo treba popraviti temelje. Takrat se pa ni več tako mudilo, ker so hoteli 18. junija 1811 uvesti usmrtitev s sekiro, za kar so bili potrebni razni ukrepi. Trg kmalu ni več zadostoval za radovedneže, ki so prisostvovali usmrtitvam. Zato so na 2 m visokem kamenitem postavku stoječe morišče z železno ograjo vred odstranili. S tem je izgubil Berlin svojo senzacijo. Zločince so pozneje obglavljali v Spandau-u in končno ob izključitvi javnosti v berlinskem predmestju Moabit.

Najstarejše novine

Minilo je 1.030 let, odkar je začel izhajati na Kitajskem prvi list, ki se je imenoval »Čing Pao«. Pod istim imenom izhaja list še zdaj in njegov izdajatelj se lahko pohvali, da ima izvode vseh številk kar jih je izšlo od leta 912. V Evropi še daleč nimamo tako stare novinarske tradicije. Pač so pa predniki evropskih novin še za nekaj sto let starejši od kitajskega novinstva. Prve pobude za razvoj novinarstva in javne poročevalske službe je dal že Julij Cezar s svojimi dnevnimi javnimi razglasi. Nemški viri pravijo, da je leta 1505 rojstno leto evropskega časnikarstva. Tega leta je namreč izšla prva številka nekega augsburškega lista.

Slovaške železnice

Te dni je bila otvorjena nova slovaška železniška proga Bratislava—Poprad. Svečane otvoritve se je udeležil tudi prometni minister Stano, ki je nagovoril železničarje in omenil v svojem govoru, da je šlo od marca 1939. do konca lanskega leta za gradnjo novih in popravila obstoječih železniških prog iz državne blagajne 379 mil. 800.000 kron. Za tekoče leto je v proračunu postavka 141,400.000 kron. Za gradnjo novih železniških prog je potrošila država od marca 1939. do konca lanskega leta 474,100.000 kron. Ena nova železniška proga bo dograjena v kratkem, za sedem so pa načrti že izdelani. Tudi izpopolnitev vagonskega in lokomotivskega parka dobro napreduje. Leta 1939. je šlo za nove nabave 99.000.000, predlanskim okrog 420, lani pa 559 milijonov, skupaj 1.078,000.000. Letos bo ta znesek še prekoračen, ker je naročila železniška uprava v Nemčiji še več železniškega materijala.

Učitelj: Jurček, zakaj imenujemo naš jezik materinščina?

Jurček: Zato, gospod učitelj, ker moj očka nikoli ne pride do besede.

Beležnica

KOLEDAR

DANES: Sobota, 11. julija: Pij I.
JUTRI: Nedelja, 12. julija: Mohor in Fortunat

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Ljubi Avguštin
KINO SLOGA: Smej se bajaco
KINO UNION: Strast
RAZSTAVA SLIK RAJKA SLAPERNIKA IN NIKOLAJA PIRNATA v gornji dvorani Obersnelove galerije, odprta od 9. do 12. in od 15. do 18.30

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI NESPREMENJENO

DEŽURNE LEKARNE

DANES IN JURTI: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta
NEDELJSKO DEŽURNO ZDR. SLUŽBO bo opravljala od sobote od 20. do ponedeljka do 8. zjutraj mestna zdravnica dr. Jožica Žitko, Pleteršnikova 13, telefon štev. 47-64.

Drobtine

Modruj o življenju ali prazne trosi, vendar je in ostane največja modrost — živeti; morda se prav zaradi tega za njo skrivajo vse neumnosti, saj bi brez življenja še blaznosti ne bilo.

Kjerkoli življenje zagrabiš, je nekaj več, kar se da prijeti ter povedati v aforizmu.

O življenju lahko vežeš otrobe ali kuješ pesmi, toda zaradi tega življenje še nima smisla, čeprav je v tem morda kakšen smisel.

Dovolj bi bilo rim:

Življenje je prav tako lepo kakor slepo; tako je bogato, nič manj robato; tem bolj je prazno, čim bolj blazno; čeprav je minljivo — ni uničljivo; čaša vedno ena in ista — radosti in bridkosti — nesnažna ali čista; jasno in krasno, pa zopet zastrto in strto; razveseljivo, še bolj utrudljivo; prelestno, če ni bolestno.

Toda čemu rime — za protislovja? Kar koli o življenju poveš, je relativno, nič bolj ni resnično kakor lažnivo. Kajti življenje je tako preprosto kakor je velika stvar; nerazumljivo je, če gledamo samo na velike stvari v njem, ne da bi skušali razumeti, kar je najpreprostejše; težko se nam zdi, če terjamo od njega le pravice, a ne sprejemamo tudi dolžnosti; če občudujemo le žrtvenike, a se bojimo žrtev; če zahtevamo ljubezni, pa samo sovražimo; če pričakujemo modrosti in razsodnosti — sami lahkomiselni ter nerazsodni.

Življenje bi naj bilo drugačno? Potem bi ne bilo, kar je, bi ne bilo življenje. Naj bilo lepše? Takšno je, kakršni smo. Vidimo takšno kakor ga gledamo.

Če želimo, naj bi bilo lepše — ali ni krasno že zato, ker nam je dalo to stremljenje po boljšem in lepšem? Če bi ne videli lepih obzorij, bi ne slutili za njimi še lepših. Če bi ne poznali trpljenja, bi ne znali ceniti, kar je v življenju prelestnega.

Glejte, življenje: stvarnost in sanje. Tako je lepo, tako dobro, tako prizanesljivo. Da je kruto? Če je kdaj kruta stvarnost — ali nima življenje kljub temu vedno dveh obrazov? Ali nima vedno dopolnila in olepšave v sanjah, v hrepenenju, v željah ter stremljenju, v slikah, ki nastajajo v duhu, in melodijah, ki se oglašajo v srcu. Ali niso sanje najlepši nameček in najpopolnejši surogat stvarnosti in ali ni stvarnost kot doživetje in uresničenje tem več vredno, čim bolj sanjamo o nji, čim bolj močno jo doživljamo — čim silnejša in čim bolj življenjska je, prav zaradi tega, ker so sanje njegova slutnja, njegov odpev in napev?

Stvarnost je uresničenje, sanje so njegova slika, njegova melodija, njegova napoved ali odpoved uresničenja; sanje so pesem življenja, stvarnost je proza. V prozi je pa epska širina in globina kakor je sanjah lirska višina. Stvarnost je predmet pesmi, sanje so pesem. Življenju ni mogoče uiti, stvarnosti pa večkrat uidemo; toda tudi stvarnosti ni mogoče povsem uiti: v življenju je pač tako, da je lirika neločljivo zvezana z epiko. Nikdar ne moremo povsem razčleniti življenjske tragikomedije v tragedijo in komedijo.

Skratka, življenje je mnogo več in morda vse kaj drugega kakor te besede.

PRAVI ANGEL

Sin predstavi svoji materi dekle, s katerim se hoče poročiti.

— No, kako ti je všeč? — vpraša radovedno po dekletovem odhodu. Mar ni pravi angel, moj deklič?

Mati zmaje z glavo, rekoč:

— Prav čedna je, fant moj, samo nekoliko preveč barve je na njenem obrazu.

— To je res, mati, toda povej mi, ali si že kdaj videla angela brez barve na obrazu?

Obnovite naročnino!

Zakonska sreča

Dobri stari Per Dutt in njegova žena sta bila pozajtrkovala in Per si je potegnil telovnik čez hribček svojega trebuščka.

— O, mami! — je zasopihal zadovoljno, tako je na tem božjem svetu. Nič ni tako prijetnega kakor začeti dan dobro.

— Že prav, ata, ali pa tudi veš, kakšen dan je danes? — je vprašala Antje.

— Sobota, — je odgovoril Per.

— Danes je vendar praznik najine zlate poroke, — je dejala počasi in očitajoče njegova žena, — in ti si pozabil na to.

— Oh, križ božji, kako hitro teče čas! je menil Per.

— Čuj, ata, nekdo trka na vrata.

— Takoj stopim pogledat, kdo bi mogel biti, — je dejal Per.

Odprl je vrata in dejal na pragu stoječemu mladeniču: — Svojega lista ne zamenjavamo, sesalca prahu ne potrebujemo in tudi pozno je že za nadlegovanje starih ljudi. Zbogom torej.

Mladenič se je zasmejal: — Prihajam iz uredništva »Mestnega vestnika«, — je dejal. Rad bi izpregovoril nekaj besed z vami. Gre za vašo zlato poroko.

— Že prav, — je menil Per, — midva z ženo si s tem ne beliva glav. Čemu bi si jo pa vi?

— Toda drugi ljudje se zanimajo za to, je odgovoril mladenič.

— Pusti ga, naj vstopi, — se je oglasila Antje. — saj to nič ne stane.

— Prav praviš, — je odgovoril Per popustljivo. — Osnažite si dobro čevlje.

— Tako, zdaj mi pa povejte, kje ste se poročili? — je vprašal poročevalec.

— V cerkvi sv. Knuda, — je odgovoril Per.

— Ah, kaj pa govoriš, Per — se je oglasila Antje, — poroka je bila vendar v cerkvi sv. Janeza.

— Res je, — je pritrdil Per zamišljeno, le kako sem prišel na cerkev sv. Knuda?

— V tej cerkvi si bil samo krščen, Per.

— Koliko otrok pa imate, — je vprašal mladenič hitro, da bi napeljal pogovor drugam.

— Devet, — je odgovoril Per.

— Deset! — se je oglasila Antje.

— Kako pa prideš do tega? Mar sem enega pozabil? — se je začudil Per.

— Če bi jih bil ti spravil na svet, bi se gotovo ne zmotil, — se je zasmejala Antje.

— Že mogoče, — je menil Per nekam v zadregi, — pa naj jih bo deset, eden več ali manj, to ni važno.

— No, zdaj mi pa še povejte, gospod Dutt, — je vprašal poročevalec, — ali se je v vašem dolgem življenju pripetilo kaj posebnega?

— Ne, — je odgovoril Per, — ne spominjam se, da bi se bilo zgodilo v mojem življenju kaj izrednega, mladi gospod. Nama je bil v življenju en dan enak drugemu. Vstajal sem zgodaj, vsako jutro sem zakuril v štedilniku, potem sem odšel na delo, se zopet vrnil, popil kavo, popušil eno ali dve pipi tobaka in prečital novine, povečerjal, legel k počitku, vstal zopet zjutraj, zakuril...

— Saj si vendar nekoč na javni tomboli zadel prašiča, — je pripomnila Antje.

— Da, da, da, — se je zasmejal Per. — Bog je bil nama res naklonjen.

— Ali žive še vsi vajini otroci? — je vprašal poročevalec.

— Osem jih še živi, — je odgovorila Antje namesto moža, — in vsem se dobro godi.

— Ah, žal sva morala tri pokopati, — je vzdihnil Per.

— Njegova glava je kakor rešeto, — je dejala Antje v opravičilo. —Snoči je pozabil v postelji odložiti čepico.

— Ah, mami, jaz sem vedno mislil, da sva pokopala tri.

— Najbrž si mislil to zato, ker preveč misliš na svojega foksa, — je dejala Antje.

— Da, da, — je pritrdil Per, — bil je stari Pikec, ki sem mislil nanj.

— Da, da, — je vzdihnila Antje, — pogosto je bolj mislil na psa kakor pa name.

— O, — je ugovarjal Per s tolažečim glasom, — imel je rodovnik, dolg kakor je moja roka od rame do konca prstov.

— Kje ste bili pa vzgojeni, reči hočem, kje ste hodili v šolo? — je vprašal poročevalec.

— Čujte, mladi gospod, — je odgovoril Per zamišljeno, — če morate že z desetimi leti prijeti za delo, z dvajsetimi pa oženiti se, ne potrebujete nobene izobrazbe. To kar morate vedeti, vam že vtepo v glavo in še več.

— Bil je strašno vročekrven, — se je oglasila Antje, — poročena sva bila že s petnajstimi leti.

— Ha, ha, — se je zasmejal Per v prijetnih spominih, — bil sem pa tudi fant od fare takrat!

— O, niti za hip me ni pustil same, dokler nisem privolila v zakon, — se je nasmehnila Antje.

— Prav nič me ni treba zbadati, mami, — je dejal Per, — saj si vendar lazila za menoj kakor psiček za klobaso.

— Nikoli nisi imel povoda obžalovati to, Per Dutt, — je dejala Antje nekoliko užaljena.

— Dobro se še spominjam, — je menil Per hudomušno, — kako je bilo tistega jutra. — tistega vražjega ognja nisem mogel zanetiti in tedaj sem pomislil sam pri sebi: klada nerodna, butec, zdaj si oženjen, pa moraš vsako jutro zakuriti, pa naj dežuje, sneži ali karkoli. In pomislil sem še na tri druga dekleta, ki so se rada ozirala po meni. Toda njim ni šlo po sreči, bile so vražje dekline, tiste tri. In evo, mami, če človek takole premisli, je bilo že dobro, da se je vse izteklo tako.

— O, odgovorila bi ti bila pač drugače, če bi se bil preveč smukal okrog drugih, Per, — je dejala Antje in lahka rdečica jeze ji je zalila lica.

— No, no, mami, nikar se ne jezi, — jo je brž potolažil Per, — saj si res vzorno skrbela zame, boljše žene bi ne mogel najti.

— Tudi jaz mislim tako, — se je oglasil poročevalec, — ali imate morda fotografijo, ki bi jo lahko pogrešili?

— Daj mu eno tistih, ki jih imava za spomin z lepega izleta, — je dejal Per.

— Ah, na nji se vidi skoraj samo tvoj hrbet, — je menila Antje.

— To nič ne de, na tej fotografiji sem še najbolje zadet, — je odgovoril Per.

— Saj to je vendar tisti, ki jo je posnel naš Olaf, — je dejala Antje.

— Ah, — je dejal poročevalec, — bili ste zelo, zelo lepi.

— Da, fant moj, — je pritrdil Per, daleč naokrog ni bilo brhkejšega in dražestnejšega dekleta. To so se ozirali fantje po nji, kaj ne, Antje? In kar nič se ni izpremenila v teh letih, kaj ne da ne?

— Res je, — je pritrdil poročevalec, potem je pa nadaljeval: — Zelo, zelo srečen zakonski mož ste, gospod Dutt.

— Ali si slišala, kaj pravi, Antje? — je dejal Per. — pridi, daj mi poljub, dušica.

— No, no, Per, kaj se ti je zmešalo? — ga je pokarala Antje prestrašeno. — Kaj si bo pa mislil o nama ta mladi gospod?

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

veljavne od ponedeljka 13. t. m. zjutraj do objave novega cenika

Ljubljana, 11. julija

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu Komisariatu spet predložil najvišje cene, ki jih je ta odobril.

Z odlokom VIII/2 št. 2089/15 Vis. Komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 13. julija 1942/XX zjutraj dalje, dokler ne izide nov cenik.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati so naslednje:

Kislo zelje na drobno 3 L; kmečko kislo zelje 2.50 L; kisla repa 2 L; nova repa 1.50 L; zelnate glave 3.80 L; ohrovt 3.50 L; karfiola 5 L; buče 1.50 L; bučke 4 L; kumare 6 L; kumarice za vlaganje, večje, ki jih gre na kilogram 30 komadov, 8 L; majhne pa, ki jih na kilogram gre 125 komadov, pa 12 L; stročji fižol 4.80 L; grah 4.50 L; kolerabice 3 L; rdeča pesa 3 L; rdeči korenček brez zelenja 3 L; črna redkev 1.50 L; redkvica 3 L; osnaženi hren 4 L; šopek zelenjave za juho 0.25 L; peteršilj 4 L; por 3 L; zelena 4 L; čebula 2.50 L; šalota 4 L; česen 6 L; glavnata solata 3 L; radič 3 L; špinača 4 L; beluši 8 L; rabarbara 4 L; novi krompir 2.25 L; češnje hrustavke 6 L; navadne češnje 5 L; vrtne in gozdne jagode liter 8 L; liter borovnic 4 L; liter suhih bezgovih jagod 8 L; kilogram suhega šipka 8 L; kilogram svežega lipovega cvetja 10 L; kilogram suhega lipovega cvetja 20 L; jajca 1.75 L komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 17 na zelenem papirju. Posebno pa opozarjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti po teh cenah naprodaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrtnina mora biti snažna in oprana, vendar pa ne več mokra, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalkah in prodajalcih po vsej mestni občini ljubljanski.

Prevečkrat se na trgu sliši izgovor, da je blago že prodano in rezervirano. Zato naj kupci kupljeno blago takoj odnesо, da prodajalke ne bodo več imele izgovor, češ, da je blago že prodano. Pri tem opozarjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti vse blago na klopi ali na stojnici vsakemu očitno izpostavljeno, ne pa morda shranjeno pod klopjo ali celo prikrito za stojnico. Izgovor na »rezervirano« blago kontrolni organi ne bodo upoštevali, pa naj bi bilo blago rezervirano za kogarkoli. Poleg »rezerviranja« blaga pa opozarjamo spet na nesmiselno in škodljivo preplačevanje, saj so gospodinje lahko brale prav občutne kazni, ki so doletele razne preplačevalke in tudi preplačevalce.

DNEVNE VESTI

Odlikovani admirali

Z vojaškim Savojskim redom so bili odlikovani divizijski admirali Guido Porzio Giovanola, Rafael De Curten in Josip Fioravanzo ter kontreadmiral Federico Vicedomini.

*

— **Pomorske kolonije za dalmazijsko deco.** V Puntanici pri Zari so vzniknile na pobudo zveze fašijev pomorske kolonije »Vezio Orazi«, »Italo Balbo« in »Costanzo Ciano«. Kolonije so namenjene dalmazijski deci, ki biva tukaj v udobnih paviljonih, ki so lepo opremljeni. Po kolonijah so nastanjene skupine balile ter malih Italijank iz notranjih delov Dalmazie. Zarski Zvezni tajnik si je te dni ogledal navedene kolonije ter se zanimal za ureditev obednice, spalnic, bolnice in skladišč.

— **Nova Pizzettijeva opera.** Italijanski akademik Hildebrand Pizzetti je končal te dni svojo novo opero »Zlato«. To operno skladbo znamenitega skladatelja iz Parme, ki bo nedvomno vzbudila v vsem glasbenem svetu živahno zanimanje ter priznanje, bodo izvajali na devetem florentinskem glasbenem maju v letu 1943.

— **Vrtnar padel z drevesa in umrl.** 73-letni vrtnar Ivan Guidotti iz Omrelina pri Firenzi je hotel na vrh drevesa. Pri tem se je spotaknil ob lestvi in padel z višine sedmih metrov na tla. Starček vrtnar je kmalu zatem umrl za smrtnimi poškodbami.

— **Srebrna svetinja** je bila podeljena v spomin pilotu poročniku Mariju Virgiliju Corda. Pokojni je bil rodom iz Torina.

— **Tragična smrt moža in žene.** 63-letni Ivan Palmisano ter njegova 64-letna žena Ana sta se vračala na enovprežni dvokolnici iz barijske okolice v mesto Bari. Ravno v bližini železniškega prehoda na progi Bari—Locorotondo pa se je Palmisanov konj zaradi nepojasnjenega vzroka splašil. Zdirjal je po cesti in naprej čez železniški prehod. Ravno v tem hipu pa je po nesrečnem naključju prisopihal vlak. V naslednjem hipu je vlak pregazil dvokolnico, na kateri sta sedela mož in žena. Nesrečnika sta obležala nekaj metrov od kraja usodne nesreče vsa zmrcvarjena, mrtva.

— **Načrt v dveh umetnih jezerih.** Na občinskem trgu v Tacenu pri mestu Secco je bila obravnava zanimivega načrta inž. Semenze iz Milana. Po tem načrtu se bosta uredili v Valsassini dve umetni jezeri in sicer prvo v kotlini reke Pasturo, drugo pa v globeli iz Cartenove v Ponte di Taceno. V drugem jezeru bi bilo 40 miljonov kub. metrov vode. Obravnavi so prisostvovali številni strokovnjaki. Razprava se bo nadaljevala.

— **Paketi za vojne ujetnike in vojne internirance.** Ker nekateri zadnjih navodil v nedeljskem časopisju niso razumeli pravilno, naj velja naslednje pojasnilo: **Paketi se sprejemajo ves mesec in to po že objavljenem dnevnem abecednem redu.**

— **Rdeči križ poroča.** Pošiljanje paketov vojnim ujetnikom in civilnim vojnim internirancem v taboriščih v kraljevin je poverjeno e d i n o avtonomni sekciji Italijanskega Rdečega križa v Ljubljani. Opozarjajo se zaradi tega prizadeti, naj ne izročajo takih paketov drugim osebam ali ustanovam ker imajo carinski obmejni uradi nalog, da zadrže vse take pošiljke, če niso bile poslane po R. K in če ni seznam pošiljk prej vidirala ljubljanska carinska uprava.

— **Zaradi odtegnitve žita redni potrošnji** sta bila aretirana 33-letni kmetovalec Ernest Masiero iz Sante pri Padovi ter 33-letni dninar Evgen Schiavon. Hotela sta prikriti javni kontroli 13 m. stotov žita.

— **Tajne kupčije s kromiranim železom.** Organi kvesture v Milanu so odkrili široko razpredene tajne kupčije s kromiranim železom. S spretno operacijo se je posrečilo komisarju dr. Di Giacomu, da je izsledil prodajalca v osebi 44-letnega Marija Brayona, ki mu je ponujal šest m. stotov kromiranega železa po 323 lir kg. Skupno z Brayanom so bili aretirani zaradi krivde ter sodelovanja pri tajnih kupčijah s kromiranim železom Henrik Negri iz Luina, neki inženjer tvrdke Zapp, Armando Hinker in trgovca Alojz Tambelli ter Alojz Bestetti. Vsi se bodo morali zagovarjati pred pristojnim sodiščem.

— **Šala s krutimi posledicami.** V naselbini Golena-Fine so se mladeniči zabavali s tem, da so skakali z nekega čolna v Po in se potem zopet vračali v čoln. Med njimi je bil tudi 15-letni Viljem Barehetta, ki pa ni znal dobro plavati. Sredi te nedolžne zabave pa se je pojavil nenadoma sin lastnika čolna 17-letni Nello Schiavi, ki je pol za šalo pol zares z grožnjo v ustih nagnal dečke s čolna. Viljem Barchetta si je vzel izrečeno grožnjo tako k srcu, da se je pognal v vodo, četudi ni bil dober plavalec. Dočim se je ostalim njegovim tovarišem posrečilo, da so priplavali na obrežje, so nesrečnemu Barchetti pojenjale moči. Reveža je zagrnilo, njegovega mrtvega trupla Po še ni naplavil. Utopljenec je bil vnet pripadnik tamošnje avantgardistične skupine.

— **Ukradeni denar v podplatih.** Pet prijateljev Lucarini Asuero, Palagi Dino, Mattenci Luigi, Pavli Roberto in Pardini Renzo so si najeli kabino morskega kopališča v Viareggiu in so si po blagodejni kopeli privoščili prijetno vožnjo v čolnu. Le Pardini se je opravičil zaradi nerazpoloženosti. Ko so se po končani vožnji šli oblačit v kabino, pa so opazili, da jim je iz žepov izginil ves denar. Le Pardiniju je skrivnostni tat prizanesel. Poveljnik karabinjerjev pa je uganko hitro razčistil. Temeljito je preiskal Pardinija. Med vmesnim podplatom in podplatom njegovih čevljev je našel ves denar okradenih tovarišev. Pardinija so zaradi tega aretirali. Izročili ga bodo sodišču.

— **Zasedanje tiskovne korporacije.** V korporacijskem ministrstvu se je sestala pod predsedstvom drž. podtajnika Amicuccija tiskovna korporacija, da razpravlja o važnih perečih zadevah svojega delokroga. Obravnavali so se predvsem problemi, ki se nanašajo na potrošnjo papirja upoštevajoč težave v oskrbi, ki so posledica vojnih prilik. Podtajnik Amicucci je poročal o že izvedenih omejevalnih ukrepih ter pred očmi korporacijskim članom razloge, ki terjajo, da se uveljavi še rigoroznejši red v potrošnji papirja. To vprašanje je bilo vrnjeno v pretres pristojnemu tehničnemu korporacijskemu odboru in bo ponovno predloženo tiskovni korporaciji 14. t. m.

— **Odlikovanja.** V spomin je bila podeljena srebrna hrabrostna svetinja poročniku Samuelu Dell' Acqua iz Sondria, ki je pripadal 9. alpin. polku, poročniku Antonu Guglielmanu iz Sondria (9. alpin. polk); višjemu korporalu Mariju Rossi iz L' Aquile (9. alpin. polk), centuriju Francu Ferrario iz Milana ter alpincu Virginiju Liotto iz Vicenze (9. alpin. polk).

— **Žrebanje milijonskega dobitka.** Finančno ministrstvo objavlja, da bo 15. t. m. v Rimu žrebanje dobitkov 1 milijona ter pol milijona lir, določenih zakladnim bonom od 20. do 40. serije, ki bodo zapadli 15. septembra 1950.

— **Mašno vino.** Glavna prehranitvena direkcija pri ministrstvu poljedelstva in gozdov je izdala okrožnico federaciji vinskih trgovcev z namenom, da se zagotovi cerkvenim krogom potrebno mašno vino. V okrožnici se navaja, da mora mašno vino ustrezati gotovim zahtevam.

— **Smrt znanega italijanskega komika.** V Rimu je umrl znani komik Ahil Maresca star 56 let. Maresca je sodeloval kot vodilni komik pri raznih operetnih ter revijskih skupinah. Umrli igralec je bil sin popularnega impresarija Luigija Maresca. Ahil Maresca je bil pristen odrski tvorec, ki ga je odlikovala fantazija, invencija ter redka uprizarjalna bistrina.

— **Blaženstvo Klotilde Savojske in Arnolda Janssena.** V Vatikanu se je sestala obredna kongregacija, ki je pričela z razpravljanjem o tem, da se uvede proces za blaženstvo Klotilde Savojske, vdove po Girolamu Napoleonu, ki je umrla l. 1911. Poizvedbe bodo v torinski nadškofiji. Za zbiranje gradiva ter nadaljnji postopek sta pooblaščena kardinal Rossi in dominikanski oče Lenzetti. Razen tega je pričela omenjena kongregacija obravnavati vprašanje blaženstva duhovnika Arnolda Janssena, ki je umrl leta 1909 in ki je bil ustanovitelj družbe božje besede, tako zvanih verbitov. Poizvedbe bodo v škofiji Roremond na Nizozemskem. Po 60letnem delovanju šteje družba verbitov okoli 4 milijone članov z več ko 700 duhovniki, ki delujejo na misijonskem torišču na Japonskem, Kitajskem in v Oceaniji. Za nadaljnji postopek v Janssenovem blaženskem procesu sta pooblaščena kardinal Salotti in verbitski redovnik Grossi.

— **Inženjerski častni doktorat nekdanjemu delavcu.** Svet inženjerske fakultete v Milanu je podelil častni doktorat inženjerstva industrijcu Hermenegildu Magnaghi iz Milana, ki mu fakultetni svet priznava zasluge na torišču konstruktivne tehnike ter mehanike. Svečana promocija bo na milanski politehniki v drugi polovici julija. Odlikovanec je pričel svojo delovno pot z devetimi leti kot navaden delavec ter se je s pridnostjo in darovitostjo povzpel do znamenitega konstrukterja.

— **Argentinski vojaški ataše v Rimu imenovan za generala.** Vojaški in letalski ataše pri argentinskem poslaništvu v Rimu polkovnik Horacij Garcia Tunon je bil imenovan za generala. Je to prvič, da zastopa Argentino v Italiji vojaški ataše z generalskim činom.

— **16 oseb zaradi prikrivanja usnja.** Pred pristojnim sodiščem v Pistoi se je moralo zagovarjati 23 oseb, ki so bile obtožene zaradi odtegnitve večjih količin usnja redni potrošnji. Obsojenih je bilo 16 obtožencev ter obtoženk. Štirje glavni krivci Marino Mainardi, Efeso Mancini, Mario Lombardi, Danilo Daniele in Fabricij Zucconi so bili obsojeni na kazni od dveh let in štiri mesece ječe pa do enega leta in šest mesecev ječe. Ostali so bili obsojeni na kazni od šest do štirih mesecev ječe.

— **Madžarski sladkor za Srbijo.** Med Srbijo in Madžarsko je bila sklenjena pogodba glede dobave 100 vagonov kristalnega sladkorja.

— **Skupina nemških vojakov pri papežu** Po daljšem presledku je papež Pij XII. zopet sprejel v avdijenco 500 parov mladoporočencev in skupino vojnih ranjencev. V posebni avdijenci je sprejel skupino nemških vojakov.

— **Dve nesreči.** Včeraj so sprejeli v ljubljansko bolnico le dva ponesrečenca. Jakob Buh, 18 letni pekovski vajenec iz Ljubljane si je pri padcu nalomil desnico. — Marija Reberšek, 28letna služkinja s Cankarjevega nabrežja, se je pri pranju nevarno poparila po nogah.

— **Ognjenik Etna se je pomiril.** Prof. Ponte, ravnatelj Kr. vulkanološkega zavoda v Rimu, je objavil sedaj poročilo, da je bilo bljuvanje ognjenika Etne, ki se je pričelo 30. junia ob 10.16, zaključeno isto noč ob 23.30. Oba hudo urnika lave, ki sta se razlila 30. junija, sta se vse bolj slabila ter se ustavila ob robu pinijevega gaja Brancavila v okolišu gore Fontanelli, ne da bi napravila kakšno škodo v bližnjih gozdovih.

— **Nagrade italijanskim, nemškim in japonskim vseuliščnikom.** Objavljen je bil nagradni razpis, ki se nanaša na vseučiliščnike italijanske, nemške in japonske narodnosti. Razpis predvideva tri nagrade po 2000 lir za najboljši izdelek v obravnavi sledečih tem: »Sile in zahteve narodnega in nadnarodnega življenja v velikem evropskem prostoru« ter »Sile in zahteve narodnega ter nadnarodnega življenja v velikem azijskem prostoru.«

— **Lajovčeva nagrada za leto 1941/42.** Glasbena Matica je razpisala za leti 1941 in 1942, Lajovčevi nagradi po 400 Lir. Natečaja se smejo udeležiti samo slušatelji Glasbene akademije in gojenci Srednje Glasbene šole. Vložene so bile štiri skladbe in sicer: Preludij za godalni orkester, Intermezzo za mali orkester, Psalm za mešani zbor a capella in Elegija za mešani zbor z orkestrom. Jurija je predlagala nagrade in sicer: avtorjem dela Elegija, slušatelju Glasbene Akademije Petriču Vladimirju celo nagrado v znesku Lir 400- po pol nagrade v znesku a 200 Lir pa avtorju mešanega zbora »Psalm«, Mizeritu Klaru, gojencu Srednje glasbene šole in skladatelju »Preludija« za godalni orkester Preku Stanku, slušatelju Glasbene akademije. Odbor je predlog jurije v celoti sprejel in najlepše čestita avtorjem k uspehu.

IZ LJUBLJANE

—lj **Umrli so v Ljubljani od 3. do 9. t. m.** Rus Ignacij, 67 let, sreski tajnik v p., Kersnikova ul. 3, Puterle Karolina, roj. Fertič, 62 let, vdova paznika prisilne delavnice, Linhartova ul. 28, Pirc Alojzij, 52 let, ključavničar, Kamniška ul. 9, Pečan Frančiška, roj. Branisel, 70 let, zasebnica, Zvonarska ul. 2, Suhadolec Angela, 2 meseca, hči miz. pomočnika in posestnika, Dolnice 18, Pasičnjek Roza, 57 let, žena delavca, Vidovdanska c. 9, Marolt Marija, 22 let, zasebnica, Ižanska c. 181, dr. Avramovič Pavel, 59 let, šef za ljudsko zdravje Vis. komis., Beethovnova ul. 4, More Emil, 57 let, sodavičar in posestnik, Šmartinska c. 11, Besov Anton, 76 let, upokojenec tob. tov., Ulica na grad 2, Ahčin Marija, roj. Ekart, 76 let, žena hran. uradnika in posestnica, Poljanska c. 31, Svoljšak Ana, roj. Geršak, 32 let, žena delavca, Bezenškova ul. 28, Volavšek Maks, 18 let, dijak, Parmova ul. 8, Strnad Josipina, 45 let, uradnica Kmetijske družbe, Glinška ul. 7, Jurman Katarina, roj. Stalzer, 92 let, vdova nadučitelja, Gradišče 14, Kreč Marija, roj. Aleš, 83 let, vdova dež. tajnika, Tavčarjeva ul. 1. V **ljubljanski bolnici so umrli:** Modec Peter, 20 dni, sin delavke, Tesarska ul. 3, Skubic Angela, 32 let, otroška vrtnarica, Grosuplje, Gregorin Viktorija, 50 let, Ponikve 41, Bregar Anton, 52 let, posestnik, Telče 13, obč. Škocijan, Premk Franc, 81 let, prosjak, Gor. Duplice 7 pri Grosupljem, Jamnik Stanislav, 8 mesecev, sin sprev. el. cest. žel., Bregarjeva ul. 10. Avbelj Ludvik, 13 let, sin žel. zvaničnika, Ježica 46, Turnšek Štefan, 44 let, trgovec, Medvedova c. 14, Počivavnik Alojzij, 49 let, računski inspektor, Resljeva c. 28, Marin Franc, 38 let, zidar, Janševa ul. 11.

—lj **Gostilničarji in mesarji ter vsi njihovi uslužbenci** morajo biti po odredbi cepljeni proti tifusu. Ker je mestni fizikat že končal s prvo serijo cepljenja vseh, ki imajo opraviti z mlekom in moižo, ter je cepil tudi že vse perice, začne v ponedeljek 13. t. m. proti tifusu cepiti vse gostilničarje, mesarje ter sploh ki imajo opraviti z živili. Cepljenje bo vsak dan prihodnjega tedna od 7.30 do 9. ure v prostorih mestnega fizikata ter opozarjamo vse stranke, da morajo priti k cepljenju s praznim želodcem in popolnoma tešč, ker drugače zaščitne tablete ne učinkujejo. K zauživanju tablet je treba priti štirikrat, seveda vedno tešč, prosimo pa, naj vselej vsi prineso kozarce s seboj.

—lj **Opozorilo telefonskim naročnikom.** Pošta Ljubljana I vljudno opozarja vse telefonske naročnike, da poravnajo telefonsko naročnino za III. četrtletje 1942 do 15. julija t. l., ker tega dne poteče rok za plačilo. Telefone, za katere naročnina do tega dne ne bi bila poravnana, mora pošta po predpisih telefonskega pravilnika izključiti iz prometa, za ponovno vključitev pa mora naročnik plačati poleg naročnine še 38 lir za ponovno vključitev. Položnice so bile naročnikom pravočasno dostavljenee, v slučaju pa, da je kdo položnico izgubil, reklamira isto lahko pri pošti Ljubljana I, radio-telefonski oddelek. Potrebna pojasnila dobe lahko naročniki tudi na telef številki 43-07.

—lj **Pečarske pomočnike, cementninarje, mehanike, strojne ključavničarje, elektromonterje itd.** vljudno vabimo na skupen sestanek, ki bo v nedeljo dne 12. julija ob pol 11. v Pokrajinski delavski zvezi, I. nadstropje, soba št. 5. Na sestanku bo referent Oddelka industrijskih delojemalcev poročal o kolektivni pogodbi, ki naj se sklene za navedene stroke in o drugih aktualnih vprašanjih. Vsi vljudno vabljeni!

—lj **Vedno hujša vročina in suša.** Vročina se še vedno stopnjuje, kar je razumljivo, ker se vrste sami jasni dnevi in dež že dolgo ni ohladil ozračja. Popoldne pa tudi navadno piha še vroč južni veter. Zadnje dni je zelo soparno, zato smo pričakovali dežja, a kljub vsem znakom, da se bo vreme spremenilo, dežja ni. Zdaj je že skoraj hujša suša kakor je bila junija. Tu in tam se kažejo že zelo očitno škodljive posledice suše. Na novih vrtovih, ki so nastali na ledinah letos, se je tu in tam povsem posušil fižol, k čemur so pa pripomogle tudi uši. Meščani marljivo zalivajo vrtove ob večerih in jutrih. Zvečer je zdaj poraba vode tako velika, da je znatno zmanjšan vodni pritisk v daljših vodovodnih ceveh. Ni se nam pa treba bati, da bo začelo primanjkovati vode, čeprav bo suša še trajala. — Še vedno ni mogoče napovedati, ali se nas bo nebo kmalu usmililo. Najbrž bodo prihodnji dnevi še vroči, še ne celo najbolj vroči v tem letu. Davi se je začelo malo oblačiti, vendar zaradi tega še ne moremo pričakovati z vso zanesljivostjo, da se bo vreme spremenilo.

—lj **Starši!** Najbolje se bodo Vaši otroci, ki jih boste vpisali v srednje šole, pripravili za **sprejemni izpit**, če jih priglasite k zasebnem pouku **iz vseh predmetov.** Priglaševanje dnevno od 9—12, **Trgovski dom,** Gregorčičeva 27, pritličje.

—lj **Jezikovni tečaji** italijanščine, nemščine (dopoldanski, popoldanski, večerni) **za začetnike in spretnejše.** Pojasnila in vpisovanje dnevno od 9—12: **Trgovski dom,** pritličje, **Gregorčičeva** 27.

—lj **Krojaške in čevljarske pomočnike, šivilje in modistke** vabimo na skupen sestanek, ki bo v nedeljo, dne 12. julija ob 9. v Pokrajinski delavski zvezi, I. nadstropje, soba št. 5. Na sestanku bo podano poročilo o že sklenjenih kolektivnih pogodbah, o izvajanju določb teh pogodb in o drugih važnih vprašanjih. Oddelek industrijskih delojemalcev PDZ.

—lj **Davščina na nezazidane parcele v Ljubljani.** Posestniki, ki so prejeli plačilne naloge za vodovodno ter kanalsko pristojbino za nezazidane parcele, vabi Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani, da se takoj oglasijo osebno v društveni pisarni dopoldne za potrebne informacije ter napravo morebitne pritožbe ali prošnje.

—lj **V tajništvu Poizvedovalnega urada za vojne ujetnike, Puharjeva 2, naj se** zglase: 1. Babnik Ana, 2. svojci Golarja Janeza Franca, roj. 1903. in dr. Tušek, 3. Krže Vekoslav ali Marija, 4. Lubetz Jožef, 5. Jovan Marek, 6. Miletič Dragica, 7. Mislej Gela, učiteljica, 8. svojci Ilije Poljanca, por, fregate. 9. svojci Vucinoča Vuka, 10. dr. Senekovič Ivo.

—lj **Korporacijski svet in korporacijski urad začela poslovati.** V ponedeljek 6. t. m. je prenehala poslovati Zbornica za trgovino in industrijo, namesto nje pa sta začela poslovati Pokrajinski korporacijski svet in Pokrajinski korporacijski urad, ki sta prevzela vse njene posle.

—lj **Vsa drva za julij** je mestni preskrbovalni urad že oddal, zato naj pa današnjo soboto in naslednje dni stranke ve ne prihajajo v Mestni dom, ker ne morejo več dobiti nakazil. Kadar bo drva spet mogoče dobiti, bo objavljeno o pravem času.

—lj **Refoško, barbara, muškat, chianti** odprto in v originalnih steklenicah toči gostilna Lovšin. Odlična kuhinja, senčnat vrt!

—lj **Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije v Ljubljani** naznanja, da se bo začel višji tečajni izpit ne 16. julija, kakor je bilo objavljeno, ampak 17. julija ob 8. uri.

—lj **Ženska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti** se je preselila v oslopje ljudske šole na Grabnu, kjer bodo imeli pouk v ponedeljek 13 julija t. l. vsi razredi, začne se pa pouk ob 14. uri.

Iz pokrajine Gorizia

— **Zvezni tajnik Molino** v Gorizii je sprejel rojake ki so se vrnili v Gorizio iz Vzhodne Afrike. Izrazili so mu zahvalo za prisrčen sprejem. Zvezni tajnik se je podrobno zanimal za njihove potrebe ter jim obljubil pomoč.

— **Ljudsko gibanje** v pokrajini Gorizia kaže sledečo sliko: V letošnjem maju 318 rojstev, 237 smrtnih primerov, v letošnjem juniju pa 291 rojstev ter 197 smrtnih primerov.

— **Nezgode.** 14letna Albina Erzetig iz Visnovica 5 je padla v Vipuglianu s kolesa in si zlomila levico. 67 letna Pierina Tessari iz Peume je bila po opravkih v Merni. Uboga starka se je spotaknila in padla na tla. Ima poškodbe na obeh ramah. Obe ponesrečenci se zdravita v goriziji bolnici. 12letni Ivan Grusovin iz ulice Montesanto 30 se je moral tudi zateči v bolnico. Pri padcu med igro si je zlomil levico.

Naše gledališče

D R A M A

Sobota, 11. ob 17.30.: Poročno darilo. Red A
Nedelja, 12. ob 17.30: Kralj na Betajnovi. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.
Ponedeljek, 13.: zaprto.

Giovacchino Forzano: »Poročno darilo«. Komedija v treh dejanjih. Igrali bodo: Lucijo — Simčičeva, Karla — Jan, Ersilio — Nablocka, Annibala — Plut, učitelja — Gale, oficijala — Brezigar, Castellija — Košič, župnika — Bratina, hišno — Rakarjeva, zdravnika — Peček, letoviščarko — J. Boltarjeva, delavca — Raztresen. Režiser: prof. O. Šest, inscenacija: ing. E. Franz.

O P E R A

Sobota, 11. ob 17.: La Boheme. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Nedelja, 12. ob 15.: Krišpin in njegova botra. Izven. Cene od 20 lir navzdol.
Ponedeljek, 13.: zaprto.

Giaccomo Puccini: »La Boheme«. Po prizorih iz H. Murgerjeve »La vie de bohemee« spisala libreto za opero Giacosa in Illica. Prevel Niko Štritof. Opera v 4. dejanjih. Zasedba partij je sledeča: Rudolf — Lipušček, Marcel, slikar — Janko, Schaunard, glasbenik — Dolničar, Collin, filozof — Betetto, Mimi — Vidalijeva, Musetta — Heybalova, Benoit, hišni gospodar — Zupan, Alcinder — Anžlovar, Parpignol — Kristančič. Dirigent: D. Žebre, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti.

Malo jezikovne paše

Prvič smo malo ugriznili med določne in nedoločne pridevnike. Takšna paša je zelo kočljiva, kajti, če že nihče ne razlikuje dovolj med določnimi in nedoločnimi pridevniki, kako naj ve kaj več sotrudnik tega predalčka? To vemo res menda vsi, da ima slovenščina določno in nedoločno obliko pridevnikov. Pri vsej nesreči nimajo vsi pridevniki določne oblike. Kaj bi bilo, če bi imeli pridevniki tudi v množini dve obliki? Razpoznavati moramo le pridevnike, ki označujejo lastnost oseb in stvari moškega spola v ednini.

Skušajmo kratko ponoviti, kaj vemo o določnih in nedoločnih pridevnikih. Z abecedo pa menda ni treba začeti. Dovolj bo, če vsaj vemo, da so pridevniki treh vrst: kakovostni, svojilni in snovni. Slovnice nam povedo bolj ali manj razumljivo, da določna oblika pridevnikov označuje znano osebo ali stvar, nedoločna pa neznano. To smo omenili že zadnjič. Prav v tem se zdi marsikomu največja težava, ker misli, da ne sme uporabljati nikdar določne oblike, ko govori o čem neznanem. Tako bi star-ček gladko napisal Peter Veli*k*, ne Veli*ki*, češ, ta Peter mi je vendar neznan... V nekaterih slovnicah nam skušajo razbistriti trde butice še s tem: »Določna oblika se spozna po naglasu (vélika cesta, zeléni klobuk — velika lipa, zelên hrib)...« Vsekakor je priporočljivo, da vzame človek od časa do časa v roke slovnico, čeprav je že pozabil — ali prav zaradi tega — da je kdaj zahajal v šolo. Odrasli bi se najbrž ne odrezali tako gladko, če bi jih vprašali, kateri pridevniki imajo določno obliko. Ponovimo torej: določno obliko imajo *prilastni* pridevniki, nanašajči se na znane stvari (stari oče); pridevniki s končnicami -ski, -ški, -ji, -nji: bratovski, slovenski, junaški, kravji, srednji; določni pridevniki v sestavljankah: veliki petek, mali traven, pustni torek, Stari trg; primorniki in presežniki: višji in najlepši; pridevniki: mali, obči, pravi; samostalniško rabljeni pridevniki: modri, mokri, pravični, bližnji, zaini; pridevniški zaimki: oni, isti, isti, neki (Breznik pripušča tudi rabo *nek*), kateri, sleherni, mnogi, drugi. (Po Bunčevem Pregledu slovnice slovenskega književnega jezika.)

Toda poznati moramo bolje še nedoločne pridevnike. Ne smemo misliti, da imajo vsi prilastni pridevniki določno obliko. V slovnicah nam dopoveduje, da imajo nedoločno obliko tudi prilastni pridevniki ki se tičejo neznanih stvari, n. pr.: Zapazil je *črn* dim. Zadnjič smo namignili, kako si nekoliko pomagamo, ko smo v zadregi, ali gre za določno ali nedoločno pridevniško obliko: vprašamo se z vprašanjem kateri? ali kakšen? Ko lahko uporabimo vprašanje *kateri?* gre za določno obliko, ko se vprašamo *kakšen?* za nedoločno. (Kakšen dim je zapazil? Kateri se je tam mudil. Samo po sebi razumljivo je pa, da imajo nedoločno obliko povedni pridevniki: oblak je siv — ne sivi, oče je dober, dalje svojilni pridevniki na -ov, -ev, -in: bratov, kraljev, materin; tudi svojilni pridevniki na -j v lastnih imenih imajo nedoločno obliko: Slovenj Gradec, Martinj vrh. Nedoločno obliko imata še pridevnika cel in vsak. Nekateri delajo celo tako debele napake, da pišejo vsa*ki*. Prejšnja desetletja je bila v rabi tudi precej robata slovenščina in čitali smo podobne spake: naši cesar.

Pridevnik dela v slovenščini precej težav, toda ne le zaradi določne in nedoločne oblike, temveč tudi pri stopnjevanju. Temu poglavju bomo pa morali posvetiti malo pozornosti prihodnjič.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41

Romantična glasbena komedija iz starih dunajskih časov

Ljubi Avguštin

Paul Hörbiger — Maria Andergast

KINO UNION — TELEFON 22-21

Slava in beda slavnega umetnika

Strast

Barbara Stanwyck, Adolphe Menjou, William Holden i. t. d.

KINO SLOGA — TELEFON 27-30

Zanimiva in globoka ljubezenska drama, ki se odigrava na trapecih cirkusa in v arenah velikih gledališč in varijetejev:

Smej se bajaco!

Fosco Giachetti in Laura Solari

KINO MOSTE

VELIKA DIRKA
in
BRONASTA STRAŽA
Fosco Giachetti

Najboljši program — najnižje cene!

MALI OGLASI

KOŽNI IZPUŠČAJI IN MOZOLJI so simptom nezdrave in nečiste krvi. Zginili bodo, če kri prenovite z uživanjem »Ambroževe medice«, ki jo dobite pristno le v Medarni, Ljubljana, Židovska ulica 6.

POPRAVLJAM PLETENINE, nogavice — izdelujem nove po meri. Strojno pletenje, Nunska ulica 3.

POSTREŽNICO iščem za torek, četrtek in soboto od 8. do 15. ure. Predstaviti se v soboto, nedeljo, ponedeljek od 8. do 9. ali od 20. do 20½ ure v Ažbetovi ulici št. 4, podpritličje.

ACQUISTO KUPIM
FAESITE — MASONITE — INSULITE
e qualsiasi materiale isolante similare. — Campionare: in katerijibodi sličen izolacijski material. — Vzorce poslati:
MIRABELLI - V. Caravita 15 - NAPOLI

Veter odloča o usodi milijonov ljudi

Indija, Zadnja Indija, Kitajska in Japonska so dežele monsuna

Indija, Zadnja Indija, Kitajska in Japonska so pod periodičnim vplivom dveh vetrovnih struj. Pozimi teko ohlajene zračne plasti čez centralno Azijo proti južnim obalam. Ta severovzhodni monsun izsuši indijske gorske planote in zapadno obalo, odloži pa vlago, ki jo dobi v severno ležečem Bengalskem zalivu, na južnoindijski vzhodni obali. V Zadnji Indiji se pa nasiti veter na poti ob južnokitajski obali z vlago, ki jo odloži v obliki nalivov na anamitski obali in na vzhodni obali Malajskega polotoka.

Zimski in poletni monsuni

V splošnem razlikujemo v Evropi »suh« zimski ali severovzhodni in poletni ali jugozapadni monsun. Pri tem prezremo omenjene na pasove omejene padavine »antimonsuna« od severovzhoda. Jugozapadni monsun je sam po sebi nasičen z vlago, ki jo prinaša iznad Indijskega oceana in jugozapadnega Pacifika. Močne padavine pa prinese nad segreto celino samo tam kjer so običajni nalivi. Zato piha nad ravninami srednjega Irreawadyja in Monama ter nad vzhodnim pobočjem anamitskih Kordillerov, ne da bi prinašal mnogo dežja. Na zapadni strani pogorja West Ghata (Malabarski obronki Himalaje), zapadno burmske verige in anamitskih Korillerov ustvarjajo nalivi pogoje za ondotne cone pragozdov. Ti pragozdovi skrbe za to, da dobe potrebne padavine tudi nižine, kjer bi pritiskala sicer neprestana suša. Šele padavine omogočajo v teh krajih pridelovanje riža. Dočim zadostuje v srednji Evropi letno 600 do 800 mm padavin, da poljedelstvo ne čuti suše, zahteva specifično poljedelstvo v deželah v območju monsuna dvakrat toliko padavin.

Če pride človek iz suhega arabskega podnebja v vlažno indijsko, občuti zelo drastično, da je v deželah v območju monsuna mnogo bolj odvisen od vode, kakor v stepah ali napol puščavah. Problem vode je za človeka tam, kjer vlada monsun, naravnost življenjskega pomena. Nekaj centimetrov premalo padavin odloča tu večinoma o življenju in smrti ljudi. Za naše razmere in pojme neznatna razlika v padavinah lahko povsem uniči letino in povzroči najhujšo lakoto. Koristne rastline naših krajev so že po naravi take, da lahko prežive tudi posebno suhe perijode. Rastline dežel v območju monsuna so v tem pogledu zelo »razvajene«.

Stalne rubrike o monsunu

Listi azijskih dežel, kjer kraljuje monsun, imajo večinoma posebne rubrike, ki v njih sleherni dan poročajo o padavinah prejšnjega leta z navedbo potrebnega povprečnega minima za dotični dan. Ne samo kmet, temveč tudi meščan točno zasleduje te podatke. Najmanjši trgovec ve, da bo imel slabo leto, če ostanejo padavine pod minimom. Kmet namreč v tem primeru ne bo mogel ničesar kupiti ker od pičle letine ne bo dohodkov. Narodom Indije, Zadnje Indije, Kitajske in Japonske je monsun še vedno znanstveno nepojasnjen problem. Veliki listi pogosto razpisujejo visoke nagrade za znanstvene razprave, ki so kakorkoli v zvezi z monsunom. Najbolj zanima ljudi vprašanje zakonitosti perijodičnih pojavov monsuna, ki nastopajo navadno ob ekvinokcijih, torej v začetku pomladi in jeseni. Tudi velika razlika v padavinah, ki znaša od leta do leta po pokrajini, 1:10, se da težko pojasniti. Dolgo si tudi niso znali pojasniti, zakaj ima nižina Bengalije v nasprotju z drugimi nižinami Zadnje Indije nesorazmerno mnogo padavin. Končno so pa dognali, da se nakupiči 10 km debela plast, nadmorskega zraka, ki ima suho, spodaj vročo in zaradi močnega padca pritiska zgoraj hladno kontinentlno plast, na kateri se kondenzira vlaga. Posledice podnebnih perturbacij in naglih izprememb nad nižinami okrog Indijskega oceana se vedno kažejo na sledečem monsunu. Tako ima severozapadna Indija več padavin, če se ozračje nad Arabijo segreje nad normalo. V tem primeru potegne namreč tako nastalo območje nizkega zračnega pritiska vase severozapadni monsun.

Razlikujemo tudi »mali« in »veliki« monsun. Mali monsun se napoji že v marcu, ko premaga jugovzhodni pasat ekvator. Cona brez vetra (kalmen) se preseli k vznožju Himalaje. Arabcem je bil pogoj za promet z jadrnicami, da je pihal nad Indijskim oceanom monsun. Preko Vzhodne Afrike so pluli z jadrnicami v Indijo, pozimi so se pa vračali s severovzhodnim monsunom domov. Podobno so vpregli Malajci jugozapadnega Pacifika monsun v službo svojega pomorskega prometa. Tu vidimo jasno, kako si zna človek pomagati, da vpreže v svojo službo naravo, kjer se le da.

Monsuni dele leto v omenjenih deželah v tri dele. Od novembra do februarja je hladno in suho, od marca do maja ter dalje na kontinentu do junija je suho in vroče, od junija do oktobra odnosno novembra pa vlažno in vroče. Hladno zimsko vreme brez padavin je seveda doba intenzivnega dela prebivalcev teh dežel. Med jugozapadnim monsunom se giblje temperatura od 25 do 29° C. Med tema dvema temperaturama je nekako meja, ki otežkoča Evropcu spanje. V stepnih in puščavskih krajih začuti Evropec vročino šele nad 40° C, kot zares neznosno. Povprečna dnevna temperatura pa znaša v vročih mesecih v senci tudi nad 50° C.

Monsun prodre redno nad celino. Pred njegovim prihodom leži človeku na pljučih težak zrak, neznosna soparica, pred katero se kupičijo na jugu vedno bolj črni oblaki. Kmalu začno švigati po njih strele in že se vlije ploha. Veter, ki zapiha z nalivom, je relativno osvežujoč. Toda tedaj se prično skrbi v zvezi z monsunom. Čevlji začno plesniti, knjige postanejo mehke, novine se ti zgneto v roki liki cunja. Meso začne gniti, že čez nekaj ur potem, ko je bila živina zaklana.

Kruh splesni v 12 urah. Še tako tenka obleka se oprijemlje telesa. Noge so v evropskih čevljih neprestano mokre. Koža ne more v redu dihati in zato so ledvice preobremenjene. Prebava ne gre v redu in človek dobi kožni izpuščaj. Alkohol sicer pomaga pri prebavi, toda človek postane utrujen še bolj, kakor je že bil.

Listi priobčujejo svoje monsunske kotičke z dolgočasnimi ugankami in slikanicami za otroke. Vse hodi z ogromnimi solnčniki ker majhni nič ne zaležejo. Med hudimi plohami brizga namreč voda meter visoko in zmoči človeka od spodaj. Še avtomobili se ustavijo, če se vlije ploha, kajti sveče ne delujejo več, razen če je avto spredaj pokrit z gumijasto prevleko. Reke se dvignejo v strugah čez noč za več metrov. Tedaj je razdeljena Indija v mnogo majhnih delov, ki nimajo med sebo nobene cestne zveze. Indija namreč ne pozna mostov, če ne računamo tako zvanih »Irish bridges«, irskih mostov, neke vrste brod v obliki vodopada, ki se ljudje čezenj vozijo, če voda ni previsoka. Celo velika prekoindijska cesta »Trunk Road« je med nalivi na mnogih krajih pretrgana. V Zadnji Indiji se izpremene med deževnim monsunom pota v neprehodno kašo ali pa hudournike.

Muhe enodnevnice in roji kresnic

Toda človek lahko tudi vzljubi deževni monsun. Evropci zlasti v Indiji in Zadnji Indiji ne zapuste mest tako, ko vse ozeleni in razcvete. Šele ko postanejo livade in gozdovi rumeni in sivi, se meščani odpeljejo zopet na oddih. Ljudje se namreč boje kač, ki se med deževjem parijo in kote mlade. V tem času so samice zelo bojevite in napadejo človeka, če se jim le približa. Sicer se pa kače v pragozdu umaknejo, čim zagledajo človeka. V deževni dobi dozori tudi večina sadežev: mangos, rdeče banane, durian in pomaranče, pa tudi melone, hruške in drugo sadje. Kadar dozori sadje, naletiš na polju na kmete z ogromnimi solnčniki in haljami iz orjaških listov. Zavarujejo se, ker vedo, da povzroča vlaga na koži izhlapevalni hlad, če posijejo vroči solnčni žarki. Posledica tega je lahko plučnica. Solnčni žarki pa vedno znova prodro oblake za nekaj ur, potem pa znova pol ure dežuje. Tedaj se napolni ozračje z vonjem tisočerih rož. Ponoči se pa pojavijo mirijade skrivnostnih smaragdno zelenih muh, živečih samo eno noč. Nihče ne ve, od kod prilete. Tudi v »Times of India« razpisane visoke nagrade nič ne pomagajo, misterij ostane nepojasnjen. Najčudovitejši doživljaj v tej deželi so pa kresnice, ki izpremene v toplih nočeh pragozdne orjake v ogromna božična drevesca. Ob meglenih jutrih pa stopajo pavje družine ponosno po potih sočnih riževih polj. Če padeta vroča in vlažna doba skupaj, je dobra letina riža zagotovljena.

Naravna bogastva Aljaske

Zelo redko naseljena dežela, ki se ji obeta lepa bodočnost

Aljasko je kupila Amerika leta 1864 iz strateških razlogov od Rusije za 7,200.000 dolarjev. Prvotno je veljala Aljaska za ameriški distrikt, pozneje leta 1884 je bila pa podrejeni državi Oregon. Leta 1912 je dobila Aljaska svojo sedanjo ustavo kot Incorporated Teritorry pod guvernerjem, ki je neposredno odgovoren vladi v Washingtonu. Njemu je podrejen teritorijalni kongres, obstoječ iz 8 senatorjev in 16 reprezentantov. Aljaska je zelo redko naseljena. Predlanskim je prebivalo na nji 32.000 belokožcev, vštevši vojake in mornarje, 9900 Indijancev in 18.000 Eskimov. Pred 30. leti je imela Aljaska 6400 prebivalcev več. Število prebivalstva je nazadovalo zaradi strogih ameriških predpisov glede priseljencev, izdanih iz polobnih nagibov kakor v Avstraliji.

Velik gospodarski pomen Aljaske se je pokazal prvič po letu 1896, ko so odkrili velika ležišča zlata. Ime Klondyka je znano po svetu še zdaj. Aljaska je pridobivala in izvažala pozneje velike količine zlata. Leta 1939 je izvozila za 23,279.000 dolarjev. Od leta 1896 do 1037 so pridobili na Aljaski za 489,600.000 dolarjev zlata. Poleg zlata so pa našli na Aljaski tudi bogata ležišča drugih mineralij kakor srebra, svinca, cinka, platine, paladija in osmija. Od 1890 do 1937 so pridobili in izvozili iz Aljaske za 150 milijonov dolarjev mineralij.

Prostrana dežela se pa gospodarsko še zelo malo izkorišča in geološko še ni povsem raziskana. Samo premoga pridobivajo vedno več. Premoga so pridobili leta 1934 na Aljaski 108.000 ton, leta 1937 že 138.000, zdaj bo pa znašala letna količina že najbrž 200.000 ton. Železa in živega srebra še ne pridobivajo. Isto velja za mineralna olja, ki jih je na Aljaski tudi mnogo. Združene države so smatrale naravna bogastva Aljaske za tiho rezervo za bodočnost. Črpanje mineralnega olja v severnem delu Aljaske je sploh prepovedano, ker je bilo proglašeno za rezervo ameriškega vojnega brodovja.

Če je torej gospodarski pomen Aljaske v pogledu naravnih bogastev še v bodočnosti, je pa že zdaj zelo važno ribarstvo in lov. Aljaska izvaža letno približno za 50 milijonov dolarjev rib, večinoma lososov in slanikov. Na Aljaski je okrog 150 tovarn za konzerve in drugih naprav za konzerviranje rib. Važno vlogo igrajo v izvozu tudi srebrne in bele lisice. Mnogo nalove ribiči v vodah okrog Aljaske tudi tjulnov. Vsako leto izvozijo blizu 55.000 tjulnovih kož in za 2,000.000 dolarjev ribjega olja.

Leta 1938 je izvozila Aljaska za 50 milijonov 220.000 dolarjev rib in ribjih konzerv, za 18,570.000 zlata, za 6,360.000 bakrene rude, za 2,980.000 živalskih kož, za 400.000 srebra, 510.000 platine. Vrednost vsega izvoza je znašala 81,910.000 dolarjev, vrednost uvoza pa 42,700.000. Uvažala je Aljaska mesne izdelke, jajca, žito, sočivje, sadje, tobak, papir, bombaževino, volnene izdelke, mineralna olja, železne in jeklene izdelke, avtomobile in skoraj vsa živila. Izvoz je bil za 39,210.000 dolarjev večji od uvoza. Skoraj ves izvoz je šel v Ameriko in iz Amerike je dobivala Aljaska skoraj vse uvoženo blago.

Vojaška obramba te tako redko naseljene, toda prostrane in gospodarsko še ne organizirane dežele skoraj brez lastne industrije, lastne obrti in celo lastnega poljedelstva, je postavila Združene države pred težke probleme. Amerika je začela zadnje čase graditi nove železniške proge v notranjosti Aljaske same in namenoma ne ob ogroženi obali. Železnice naj bi služile močno ojačenim garnizijam za dovoz vseh potrebščin. Pozneje naj bi pa služile gospodarskemu razvoju in povzdigi Aljaske.

Kadilec železne volje

V mestu sta se srečala dva prijatelja. Prvi je ves bled, oči ima solzne in zdi se nekam čudno izčrpan.

— Zakaj si pa tako potrt? — ga vpraša prijatelj. Ali ti je kdo umrl?

— Ne, ne.

— Ali si zaigral denar?

— Saj ne igram.

— Ali so te okradli?

— O če bi bilo samo to.

— Ali si izgubil službo?

— Nasportno, celo plačo so mi zvišali.

— No, torej? Pa si vendar tak, kakor da te je zadela najhujša nesreča. Morda si pa bolan?

— Da, zelo.

— Zakaj pa ne ostaneš doma? Kaj ti pa je?

— No, ali si moreš misliti, kaj se pravi kar čez noč opustiti kajo. 14 let sem kadil in vedno sem se počutil zelo dobro, zdaj pa naenkrat — oh, saj ni vredno, da bi govoril...

— Občudujem tvojo voljo. Kdaj si pa nehal kaditi?

— Kdaj? Prihodnji teden nameravam nehati.

Izgube angleških bank

V angleški strokovni reviji »The Banker« se obravnava položaj angleških bank v Vzhodni Aziji. Pisec članka pravi, da zadostuje en sam pogled na zemljevid, da se človek prepriča, kako težke izgube so utrpele angleške banke na tem področju. Izmed 42 podružnic Hongkongških in Šanghajskih bank je prešlo že 36 v japonske roke. »Shateredbank« ima 48 podružnic in od teh jih je 37 v japonskih rokah. Hongkongška in Šanghajška banka je izgubila poleg tega vse možnosti dohodkov. Druge banke imajo poslovne zveze samo še z Indijo in bližnjim vzhodom, pa še to le začasno. Z zasedbo Malake in nizozemske Vzhodne Indije so utrpele vse angleške vzhodnoazijske banke težke izgube. Celo denarni posli z Indijo bodo letos znatno manjši kakor so bili lani.

Križanka o imenih mesecev

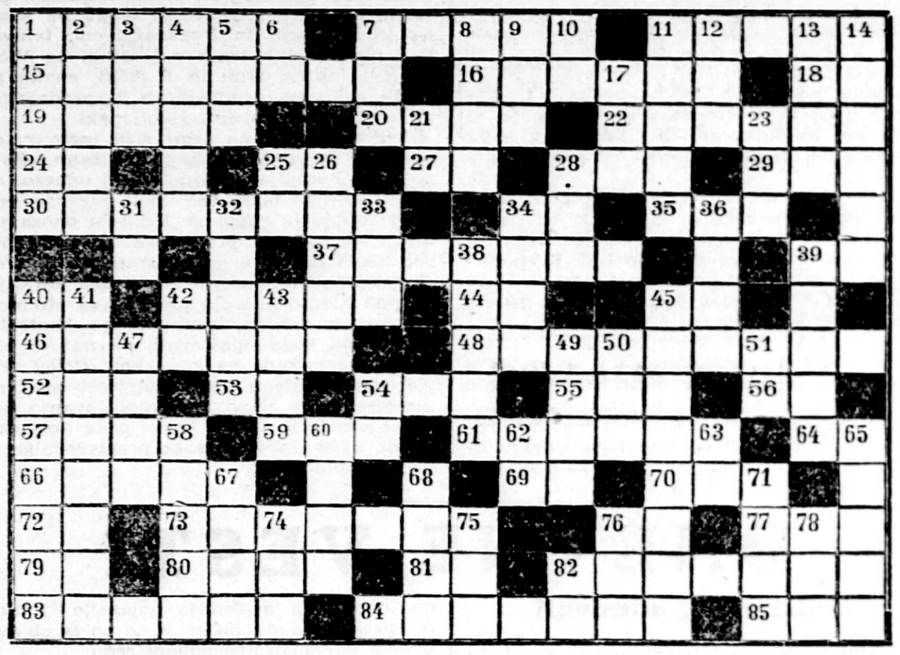

Besede pomenijo

V o d o r a v n o: 1. ime meseca, 7. slovensko ime za marec, 11. ime meseca, 15. slovensko ime za januar, 16. april in maj se po slovensko tako imenujeta, 18. besedica iz primorskega narečja (italijansko = vendar, toda), 19. urejena, stalna, 20. bojni klic, 22. upravljan, tudi slov. moško krstno ime, 24. sredi sita, 25. del telesa, član, 27. dva enaka soglasnika, 28. rimski pozdrav, 29. ptič, ki živi v Avstraliji in na Novi Gvineji, spada med kazuarje, 30. slovensko ime za november, 34. sredi pota, 35. predlog, 37. slovensko ime za september, 39. površinska mera, 40. predlog, 42. julij in avgust se po slovensko tako imenujeta, 44. črki, sosedi v abecedi, 45. predlog, 46 ime meseca, 48. ime meseca, 52. prometno sredstvo, 53. igralna karta, 54 svetopisemska oseba, 55. stara mera (narobe), 56. osebni zaimek, 57. državni zaklad, država (tujka), 59. igralne karte, 61. slovensko ime za december, 64. vzklik, 66. ime meseca, 69. del voza, 70. šahovski izraz, 72. začetnici »Bohinjske vasi«, 73. slovensko ime za oktober, 76. predlog, reka v Sibiriji, 77. evropska reka, 79. število, 80 svetopisemska oseba, 81. krajevni prislov, 82. slovensko ime za februar (množ.), 83. slovensko ime za junij, 84. ime meseca, 85. ime meseca.

N a v p i č n o: 1. ime meseca, 2. kipeti, 3. imedan, 4. iz usnja, 5. oblika italijan- 3. imendan, 4. iz usnja, 5. oblika italijanskega pomožnega glagola, 6. sredi Etne, 7. nemška črka š, 8. prekmurska označba za štorkljo, 9. doba (tujka), 10. kratica za circa, 11. gozdna žival, 12. pritok Save na Hrvatskem, 13. posedujem, razpolagam, 14. ime meseca, 17. trije enaki soglasniki, 21. učenje, 23. stari oče, 25. nada, upanje, 26. mesto v Senegambiji (Franc. Afrika), 28. grška boginja, ki jo je Zevs vrgel na Zemljo, 31. oblika pomožnega glagola, 32. začetek znanega Prešernovega soneta o pesnikovi rojstni vasi, 33. kratica za bivšo denarno veljavo, 34. domače živali, 36. najmanjši delec snovi, 38. velikost, površina, 39. igrišče, borilnica, 40. ime meseca, 41. čeprav, dasi, 42. glej, 31. navpično, 43. poljski pridelek, 45. ime meseca, 47. car pisan po italijansko, 49. več (tujka), 50. v tej smeri, 51. oblika pomožnega glagola, 54. nikalna oblika pomožnega glagola, 58. ubog, siromašen, 60. tvar, 62. grška črka, 63. predlog, 65. ime meseca, 67. ročni voziček (dajalnik), 68. glasbeni znaki, 71. bruno, kos gradbenega lesa, 74. tatarski poglavar (narobe), 75. matematični pojem, 76. ta (srbsko), 78. število, 82. srbohrvatska predpona.

Rešitev zadnje križanke

Vodoravno: 1. Solun, 5. Bar, 8. Arad, 9. Meka, 10. Radivoj, 12. ananas, 13. ot, **14. Altona, 16. Ems,** 19. Jafet, 20. Valter, 22. gt, 23. or, 24. sv., 25. sa, 26. in, 28. ost, 31. obod, **33. Pola,** 35. sove, **36. Akon,** 37. iridij, 39. vt, 40. silak, 42. enačiti, **44. Kediri, 45. Ra.**

Navpično: 1. Sarajevo, 2. Oran, 3. Lada, **4. Udina,** 5. bej, 6. ak, **7. Rastatt, 9. Mostar, 11. Valjevo,** 13. Onega, 15. of, **17. Maribor,** 18. sl, 21. ts, 25. stok, **27. Novi sad,** 29. spajati, **30. Mantova, 31. Osijek,** 32. dediči, 34. lov, 38. Ilir, 41. ki, 43 ne.

Starost zemlje

Pri proučevanju starosti naše zemlje se je izkazalo, da so najstarejše okamenine, na katerih se še dajo spoznati sledovi organskega življenja, stare eno milijardo let. Življenje na zemlji se je pričelo po mnenju učenjakov pred 1.500 milioni let. Starost zemlje pa cenijo približno na dve milijardi let.

SLIKE ZA SLEPCE

Ko se je mudil sloveči slikar Sargent nekoč v Ameriki, ga je neki na svojo izobrazbo v umetnosti ponosen milijonar povabil k sebi, da bi si ogledal njegovo zbirko slik. Milijonar je imel veliko galerijo, a v nji so bili zbrani več kot dvomljivi Rembrandti, Ticiani, Rafaeli in Murillosi.

— Da, da, gospod Sargent, — je dejal milijonar, — sklenil sem zapustiti svoje umetnine kakemu javnemu zavodu. Ne vem samo, kateremu bi jih zapustil.

— Ah, — je menil slikar, — po mojem mnenju bi bilo najbolje zapustiti jih zavodu za slepce.

Finski kulturni jubilej

Pred 300 leti je izšlo prvo v finščini tiskano sveto pismo. Prvi finski abecednik je pa star že 400 let. Letos v oktobru bo praznovala Finska jubilej tiskanja knjig. Za to priliko so pripravili razpravo »Tiskana beseda je orožje misli«.

Angleški premogovniki podržavljeni

Okrog vprašanja podržavljenja premogovnikov v Angliji se je razvila že pred leti ostra debata. Zdaj je konec sporov. 30. junija so bili namreč vsi premogovniki v Angliji podržavljeni. Prizadetih je bilo okrog 4000 lastnikov, ki naj bi dobili od države 60,400.000 funtov odškodnine. Hud udarec pomeni to zlasti za angleško cerkev, ki je črpala doslej iz svojih premogovnikov težke milijone.

Obnovite naročnino!

D. Du Maurier: 40

Prva žena

Roman

»Ne verjamem, da bi se spotikala nad tem,« je rekla Beatrice.

Tudi Maksim je bil snoči tako dejal; čudno se mi je zdelo, da sta oba enega mnenja. Sama sem mislila, da bi bilo moje vmešavanje zadnje, česar bi si gospa Danvers želela na svetu.

»Jaz pravim, da bo sčasoma vse prebolela,« je rekla Beatrice, »ali v začetku bi vam utegnila delati nekoliko neprijetnosti. Blazno ljubosumna je, in to je naravno. Kar bala sem se, da bo tako.«

»Zakaj?« sem vprašala in pogledala Beatriki v oči. »Zakaj naj bi bila ljubosumna? Meni se ne zdi, da bi ji bil Maksim kdo ve kako naklonjen.«

»Drago dete, za Maksima ji ne gre. Ona ga kakopak v vsem spoštuje, toda ne več. Vi pa, evo...« Neodločno me je pogledala. »Zameri vam, da ste tu, vobče in sploh, V tem je zlo.«

»Zakaj? Kako mi more zameriti?«

»Mislila sem, da veste,« je odgovorila Beatrice. »Mislila sem, da vam je Maksim povedal. Gospa Danvers je Rebeko oboževala; to je prava beseda.«

»Oh!« sem vzkliknila. »Oh... razumem.«

Tako govoreč sva še naprej božali in gladili Jasperja, ki ni bil vajen tolikšne pozornosti in se je presrečen valjal po hrbtu.

»Evo najinih mož,« je rekla Beatrice; »dajmo si prinesti nekaj stolov in spravimo se pod divji kostanj. Kako se Giles debeli! Kar zoprn je videti, če ga primerjam z Maksimom. Mislim, da se bo moral Frank vrniti v pisarno. Kakšen pustež, nikoli nima povedati nič zanimivega... Torej, dragci? O čem sta se prerekali? Najbrže ste trgali svet na kose!« Zasmejala se je. Oni trije so se počasi približali; spet smo bili skupaj. Gilec je vrgel Jasperju kos veje, da bi mu ga prinesel nazaj. Pes je postajal središče občega zanimanja.

»Čas je, da grem,« je rekel gospod Crawley, gledaje na uro. »Tisočkrat hvala za kosilo, gospa de Winter.«

»Oglasite se večkrat,« sem rekla in mu stisnila roko.

Vpraševala sem se, ali pojdeta tudi ta dva. Nič prav nisem vedela, ali sta prišla samo na kosilo ali za ves dan. V srcu sem upala, da pojdeta. Želela sem biti sama z Maksimom, tako, kakor je bilo v Italiji. Za zdaj smo sedli pod divji kostanj, kamor je bil Robert prinesel slamnate stole in odeje. Giles se je takoj zleknil in si potegnil klobuk na oči; še malo, pa je odprl usta in zasmrčal.

»Prst, Giles!« je rekla Beatrice.

»Saj ne spim,« je zagodrnjal, odprl oči in jih precej spet zaprl. Kaj malo zapeljiv se mi je zdel, in vprašala sem se, kako ga je mogla Beatrice vzeti za moža. Zaljubljena vanj ni mogla biti. A morda je bila ona o meni enakih misli. Vsak hip sem začutila, da me gleda, radovedno in zamišljeno, kakor bi ugibala: »Le kaj je našel Maksim na tej ženski?« Toda z dobrodušnostjo, brez slabega namena.

Slišala sem, da je govorila o babici.

»Treba bo pogledati k ubogi starki,« je rekel Maksim. Beatrice pa: »Otročja postaja. Vsa se obrozga, kadar jé, ubožica.«

Poslušala sem ju, naslonjena na Maksimov komolec, in drgnila z brado po njegovem rokavu. Razmišljeno me je božal po roki, ko je govoril s sestro.

»Tako delam jaz z Jasperujem,« sem pomislila. »Zdajle se drgnem obenj kakor Jasper ob mene; in on me kdaj pa kdaj poboža, in jaz sem zadovoljna, zdi se mi, kakor bi bila bliže pri njem. Rad me ima, kakor imam jaz Jasperja rada.«

Veter se je bil unesel. Popoldan se je zaspano in pokojno vlekel naprej. Pravkar pokošena trava je izpuhtevala težak in sladek vonj, ki je oznanjal poletje. Gilesu okrog glave je zabrenčala čebela, ki jo je prepodil s klobukom. Jasper, ki mu je bilo na solncu prevroče, se je opotekaje in z visečim jezikom zavlekel k nam. Spustil se je k mojim nogam in se jel lizati po boku, gledaje me s svojimi velikimi očmi, kakor bi me prosil oproščenja. Solnce je bleščalo hiši naravnost v okna, in na šipah so se zrcalili travniki in terase. Iz enega dimnikov so se sukljali drobni kotanci dima: morda so po ustanovljeni navadi kurili v knjižniški kamin.

Čez trato je priletel kos in sedel na magnolijo pred oknom obednice. Vse do tod, kjer sem sedela, je prihajal nežni, sladki vonj cvetlic. Velik mir je vladal povsod na okrog. Daleč zadaj se je slišalo pljuskanje valov v zalivu. Plima je morala biti nizka. Čebela nam je spet brenčala nad glavami in se ustavljala na cvetih divjega kostanja. »Evo, takole sem si zamišljala,« sem dejala sama pri sebi. »Takšnole, sem upala, bo življenje v Manderleyu.«

Vekomaj bi bila hotela ostati tako, ne da bi govorila in ne da bi poslušala druge, in držati dragoceno trenutje do konca dni, ker smo bili vsi tako v miru, blaženi in zaspani kakor čebela, ki nam je brenčala nad glavami. Kmalu bo vse drugače, prišel bo jutrišnji dan, pojutrišnji, minilo bo leto dni. In mi bomo nemara izpremenjeni in ne bomo nikoli več sedeli tako skupaj. Ta ali oni izmed nas bo trpel ali umiral kdo ve kje; in prihodnost je tu pred nami, neznana in nevidna, in morda ni takšna, kakor bi jo radi videli in kakor smo si jo zasnovali. A sedanji trenutek je blag, tega nam ne more nihče vzeti. Evo, tu sediva drug zraven drugega, Maksim pa jaz, in se drživa za roke; kaj nama je mar preteklost, kaj prihodnost?

Maksim je govoril o tem, da bo dal drevored nekoliko otrebiti, in Beatrice mu je pritrjevala ter ga zdaj pa zdaj prekinila s kakim nasvetom, hkratu pa obmetavala Gilesa s travnimi bilkami. Zanje je bil to čas po kosilu, popoldan, kakršnih je bilo mnogo, ura in dan kakor druge ure in drugi dnevi. Tem trem ni bilo mar, da bi zadržali trenutek in ga ohranili, kakor bi ga bila rada jaz. Oni se niso bali.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani